

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

MUZEJNÍ ANIMACE V PROGRAMU STÁLÉ EXPOZICE MĚSTSKÉHO MUZEA V TÝNĚ NAD VLTAVOU

Vedoucí práce: PhDr. Michal Filip, Ph.D.

Autor práce: Pavla Mikšíková

Studijní obor: Pedagogika volného času

Ročník: 4.

2018

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

22. března 2018

.....

Pavla Mikšíková

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu PhDr. Michalu Filipovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Děkuji panu řediteli Městského centra kultury a vzdělávání PhDr. Janu Ivanegovi, Ph.D. za umožnění praktických ověření animačních programů v Městském muzeu v Týně nad Vltavou a jeho pracovnímu týmu za srdečnou podporu.

Děkuji studentům Virtuální univerzity třetího věku z Kaplice za jejich odvahu zúčastnit se pilotního programu animace „Restaurátor“.

Děkuji svému manželovi Petru Mikšíkovi za obětavou pomoc při výrobě modelů vorů, bez něhož by nevznikly.

OBSAH

Úvod.....	5
1 Teoretická část	7
1.1 Animace, prožitek, zážitek	7
1.2 Exponát, sbírkový předmět, muzeálie, muzeum, muzejní edukace	8
1.3 Animace jako specifická forma muzejní edukace.....	10
1.3.1 Výchovní cíl muzejní edukace.....	11
1.3.2 Obsah muzejní edukace	12
1.3.3 Metody muzejní edukace	12
1.3.4 Formy muzejní edukace.....	14
1.3.5 Příprava a plánování edukačního programu	15
1.4 Animace jako aktivizující galerijní programy.....	16
1.4.1 Cíle galerijní animace	17
1.4.2 Metodická struktura animací	18
1.4.3 Typologické členění animací	19
1.5 Animace jako oživení v podobě tištěného materiálu	20
2 Praktická část	23
2.1 Animace jako aktivizující galerijní program.....	23
2.1.1 Plán animačního programu	23
2.1.2 Popis animačního programu	25
2.1.3 Zhodnocení animačního programu	27
2.2 Animace jako specifická forma muzejní edukace.....	27
2.2.1 Plán animačního programu	27
2.2.2 Popis animačního programu	30
2.2.3 Zhodnocení animačního programu	32
2.3 Animace jako oživení v podobě tištěného materiálu	33
2.3.1 Plán animačního programu	33
2.3.2 Popis animačního programu	35
2.3.3 Zhodnocení animačního programu	36
Závěr	38
Seznam použitých zdrojů.....	40
Seznam použitých sbírkových předmětů	42
Seznam příloh	43

Úvod

„Animace jako cesta nebo postup umožňuje aktivizujícími způsoby přístup k obsahům pedagogiky volného času.“

Mojmír Vážanský¹

Muzeum je instituce, jejímž posláním je sbírat, uchovávat a vystavovat hmotné doklady lidské kultury a životního prostředí. Jejím úkolem je rozvíjet společnost, vzdělávat a činit potěšení.² Je-li její zřizovatel osvícen, pracuje v ní muzejní pedagog a má dostatek finančních prostředků na svou činnost. V Městském muzeu v Týně nad Vltavou takové štěstí nemají. Jednotliví odborní pracovníci muzea se primárně zabývají sbírkovými předměty. Dále pořádají besedy, přednášky, nabízejí edukační programy pro školy v době školního vyučování. Vše v pracovních dnech. Nabídka na sobotu, neděli, ve svátek a o prázdninách, tedy ve volném čase, chybí. Muzeum prošlo v letech 2013 a 2014 rozsáhlou rekonstrukcí, při níž byly modernizovány expozice v prvním patře. Jsou příjemné, interaktivní, podle mé zkušenosti z návštěv však nejsou příliš vhodné pro dětského návštěvníka. Interaktivní části jsou v expozici zastoupeny pouze okrajově – hra na archeology, virtuální chytání ryb na udici, „plovoucí“ vor a monitory. Přičemž atraktivitu programu reprezentovaného monitory umenšuje jeho adjustace v nevhodné výšce, díky které jsou pro dětského návštěvníka bez pomoci dospělého nepoužitelné. Domnívám se, že je to málo. V této práci se proto pokusím doplnit nabídku aktivit vhodných pro dětského návštěvníka muzea. Animace je mi blízká pro svůj nedirektivní způsob vedení.

Cílem mé práce je na základě teoretické reflexe klíčových metod galerijních a muzejních animací vytvořit a v praxi ověřit tři odlišné animační programy, v nichž by se živou formou expozice muzea představila dětem.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. V první teoretické části vymezují základní pojmy: animace, prožitek, zážitek, exponát, sbírkový předmět, muzeálie, muzeum, muzejní edukace, edukační cíle, obsah, metody, organizační formy, plánování a příprava edukačního programu, pracovní listy, galerijní animace, její cíle, metodická struktura, typologické členění.

Praktická část obsahuje tři autorské animační programy vytvořené pro specifické prostředí Městského muzea v Týně nad Vltavou. Podstatnou složkou jsou reflexe

¹ VÁŽANSKÝ, M. *Základy pedagogiky volného času*. 2. dopl. vyd. Brno: Print-Typia, 2001. ISBN 80-86384-00-4. (str. 101)

² Srov. ŠOBÁŇOVÁ, P. *Muzejní edukace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-3003-4. (str. 11)

jednotlivých animací, které proběhly na základě zkušeností z praktického ověření animací při průvodcovské činnosti v Městském muzeu v Týně nad Vltavou v roce 2017. V prvním programu, který je určený žákům nižšího stupně osmiletého gymnázia a druhého stupně základní školy, se z účastníků stanou restaurátoři obrazů, ve druhém programu, který je určený pro žáky třetích až pátých tříd základní školy, účastníci animace skládají modely vorů a ve třetí animaci, se z rodičů a jejich předškolních dětí, stávají detektivové a luští různé úkoly v expozici muzea.

Při psaní bakalářské práce pracuji především s odbornou literaturou z oblasti muzejní pedagogiky a galerijní animace.

Fotografie, které nejsou dílem autorky práce, byly použity se souhlasem jejich tvůrce.

1 Teoretická část

1.1 Animace, prožitek, zážitek

Slovo animace vychází z latinského slova „anima“, což znamená duše. Můžeme ji proto chápat jako oduševnění, dávání duše, duše ve smyslu života, probouzení nadšení.³ Mimo jiné i objevování a uvolňování kreativity.⁴

Výraz animace užívaný především v oblasti muzejní a galerijní pedagogiky v Americe, Anglii a Francii vyjadřuje činnosti, při kterých účastníci aktivně tvoří a nejsou pouhými posluchači a diváky. Při galerijní animaci jde především o to, aby návštěvníci navázali kontakt se sledovaným dílem prostřednictvím výtvarných činností, které s ním souvisí materiálově, obsahově, nebo tematicky.⁵ Jedná se o „vyburcování osobní tvořivé aktivity“ při níž může účastník animace kreslit, malovat, psát, diskutovat, vyjadřovat se pohybem, jejímž jediným cílem je prožitek ztvárnění uměleckého díla. Animace aktivuje všechny smysly a tím propojuje rozum a cit. Hodnota animace spočívá v prožitku a zážitku, které vedou účastníky k poznání a novým zkušenostem.⁶ Animace v Čechách jsou vnímány jako „moderní aktivizující programy“.⁷

Prožitek je to, co dnes lidé ve volném čase preferují.⁸ Všichni potřebujeme určité množství prožitků k tomu, aby byla v pořádku naše „biopsychosociální rovnováha“ a mohli jsme fungovat bez problémů. Potřeba naplnění prožitkem je velmi individuální a geneticky daná. Nejcennější jsou však ty prožitky, které získáme vlastním úsilím. Jsou to prožitky, které jsme si vytvořili „vlastním tělem“.⁹ Prožitek ve smyslu bezprostřední zkušenosti. „Jakákoliv zkušenost a jakékoliv poznání se člověku otevírá pouze

³ Srov. KAPLÁNEK, M. *Animace: studijní text pro přípravu animátorů mládeže*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0565-4. (str. 13)

⁴ Srov. KAPLÁNEK, M. *Animace: studijní text pro přípravu animátorů mládeže*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0565-4. (str. 14)

⁵ Srov. HORÁČEK, R. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. Brno: CERM, 1998. ISBN 80-7204-084-7. (str. 71)

⁶ Srov. HORÁČEK, R. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. Brno: CERM, 1998. ISBN 80-7204-084-7. (str. 72)

⁷ Srov. JAGOŠOVÁ, L., JŮVA, V., MRÁZOVÁ, L. *Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. Brno: Paido, 2010. Kultura a edukace. ISBN 978-80-7315-207-9. (str. 259)

⁸ Srov. VORŠILKOVÁ, Z. *Zážitek jako jedinečná forma poznávání kulturně-historického dědictví*. In HORÁČEK, R.; ZÁLEŠÁK, J. *Aktuální otázky zprostředkování umění: teorie a praxe galerijní pedagogiky, vizuální kultura a výtvarná výchova*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4371-8. (str. 24)

⁹ Srov. KIRCHNER, J. *Psychologie prožitku a dobrodružství pro pedagogiku a psychoterapii*. Brno: Computer Press, a.s., 2009. ISBN 978-80-251-2562-5. (str. 12)

v přítomnosti „tady a teď“; tedy i zkušenost a poznání, které souvisí s uměním.“¹⁰ Prožitek se svými pocity, náladami a city je součástí zážitku.

Zážitek je to co bylo zažito, tzn. viděno, slyšeno, hmatáno, ochutnáno, pocítěno, procítěno, všechno to, co si člověk uvědomil, a co si odnáší jako „jedinečné osobní vzpomínky“ ke kterým se může vracet. Je vnímaný individuálně a je pro jedince významný. Jen to, co člověk zažije, je schopen pochopit.¹¹ Slavík poznamenává „*Jenom proto, že jsem někdy zažil své vnímání světa nebo svůj pocit smutku, bolesti nebo radosti, a proto, že mám pro tyto pocity jméno, které je srozumitelné pro mne i pro jiné lidi, mohu chápat vidění světa, smutek, bolest nebo radost druhého člověka a mohu rozumět tomu, co mi o nich vypráví.*“¹² Aktivní zážitek vede návštěvníka k poznání sama sebe prostřednictvím vystaveného exponátu, kterému pak lépe porozumí.¹³ Silný zážitek je dnes ve společnosti cílem nikoli prostředkem nějaké činnosti. V muzeích by měl být naopak prostředkem k zušlechtění, zdokonalení, vzdělávání intelektuální, duchovní nebo emoční stránky osobnosti. Měl by mít výchovný cíl.¹⁴

1.2 Exponát, sbírkový předmět, muzeálie, muzeum, muzejní edukace

Exponát je vystavený předmět. V muzeu zpravidla sbírkový předmět, což je movitá nebo nemovitá věc, která je buď vytvořená přírodou, nebo lidmi. Mohou to být ale i kosterní pozůstatky nebo preparáty lidí a zvířat.¹⁵

Sbírkové předměty, jimž byla přisouzena úloha symbolů a které reprezentují širší skutečnost, se nazývají muzeálie. Rozlišujeme 3 typy muzeálií: naturfakt (výtvořiny přírody), mentenfakt (písmo) a artefakt (hmotný výsledek lidské práce).¹⁶ Muzeálie je třeba vnímat stejně jako umělecká díla, tedy komunikovat s nimi, interpretovat je, snažit

¹⁰ SLAVÍK, J. *Umění zážitku, zážitek umění*. Praha: Univerzita Karlova, 2011. ISBN 80-7290-066-8. (str. 63)

¹¹ Srov. SLAVÍK, J. *Umění zážitku, zážitek umění*. Praha: Univerzita Karlova, 2011. ISBN 80-7290-066-8. (str. 64-66)

¹² SLAVÍK, J. *Umění zážitku, zážitek umění*. Praha: Univerzita Karlova, 2011. ISBN 80-7290-066-8. (str. 66)

¹³ Srov. HORÁČEK, R., ZÁLEŠÁK, J. (ed.). *Aktuální otázky zprostředkování umění: teorie a praxe galerijní pedagogiky, vizuální kultura a výtvarná výchova*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4371-8. (str. 181)

¹⁴ Srov. ŠOBÁŇOVÁ, P. *Muzejní expozice jako edukační médium 2. díl Výzkum současných českých expozic*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2014. ISBN 978-80-244-4394-2. (str. 388)

¹⁵ Srov. Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění platném k 31. 3. 2017

¹⁶ Srov. ŠOBÁŇOVÁ, P. *Edukační potenciál muzea*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3034-8. (str. 23-26)

se jim porozumět. Muzealita je předmětu přisuzována společností a mění se v závislosti na jejích vlastních proměnách.¹⁷

„Muzeum je instituce, která získává a shromažďuje přírodniny a lidské výtvořiny pro vědecké a studijní účely, zkoumá prostředí, z něhož jsou přírodniny a lidské výtvořiny získávány, z vybraných přírodnin a lidských výtvořin vytváří sbírky, které trvale uchovává, eviduje a odborně zpracovává, umožňuje způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu jejich využívání a zpřístupňování poskytováním vybraných veřejně prospěšných služeb, přičemž účelem těchto činností není zpravidla dosažení zisku. Galerií je muzeum specializované na sbírky výtvarného umění.“¹⁸
„Muzea jsou instituce, které do značné míry rozhodují o tom, co v životě uvidíme.“¹⁹
Lidé považují informace, jež nabízí muzea za důvěryhodné a pravé.²⁰ Muzeum je místo vhodné k trávení volného času a k získání prožitku.²¹ „Kamenné“ muzeum dává přednost před vzděláním návštěvníka sbírkotvorné činnosti.²² Jako veřejná instituce, by mělo být muzeum „nízkoprahové“ ve smyslu snadné dostupnosti, otevřenosti, mělo by vybízet k opakovaným návštěvám.²³ Muzeum ovšem nemá návštěvníky pobavit a nabízet pomíjivé prožitky, jeho úkolem je skrze své sbírky vést k pochopení kulturních souvislostí, k možnosti vytvoření si vlastního názoru na historii i současnost²⁴, má napomáhat osobnímu rozvoji a kultivaci²⁵, má také přivádět místní obyvatelstvo k vědomí příslušnosti k místu.²⁶ Jeho edukační potenciál lze využít ve formálním, neformálním a informálním vzdělávání.²⁷ Muzejní expozice tak mohou

¹⁷ Srov. ŠOBÁŇOVÁ, P. *Edukační potenciál muzea*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3034-8. (str. 223)

¹⁸ Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění platném k 31. 3. 2017

¹⁹ TŘEŠTÍK, M. *Umění vnímat umění*. Praha: Gasset, 2011. ISBN 978-80-87079-15-7. (str. 92)

²⁰ Srov. JAGOŠOVÁ, L., JŮVA, V., MRÁZOVÁ, L. *Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. Brno: Paido, 2010. Kultura a edukace. ISBN 978-80-7315-207-9. (str. 201)

²¹ VORŠILKOVÁ, Z. *Zážitek jako jedinečná forma poznávání kulturně-historického dědictví*. In HORÁČEK, R.; ZÁLEŠÁK, J. *Aktuální otázky zprostředkování umění: teorie a praxe galerijní pedagogiky, vizuální kultura a výtvarná výchova*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4371-8. (str. 24)

²² Srov. ŠOBÁŇOVÁ, P. *Muzejní expozice jako edukační médium 2. díl Výzkum současných českých expozic*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2014. ISBN 978-80-244-4394-2. (str. 451)

²³ Srov. BRABCOVÁ, A. *Brána muzea otevřená: průvodce na cestě muzea k lidem a lidí do muzea*. Náchod: JUKO, 2003. ISBN 80-86213-28-5. (str. 37)

²⁴ Srov. ŠOBÁŇOVÁ, P. *Plánování edukačních aktivit v muzeu*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-4626-4. (str. 51)

²⁵ Srov. ŠOBÁŇOVÁ, P. *Edukační potenciál muzea*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3034-8. (str. 178)

²⁶ Srov. BRABCOVÁ, A. *Brána muzea otevřená: průvodce na cestě muzea k lidem a lidí do muzea*. Náchod: JUKO, 2003. ISBN 80-86213-28-5. (str. 33)

²⁷ Srov. ŠOBÁŇOVÁ, P. *Edukační potenciál muzea*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3034-8. (str. 221)

uspokojovat čtyři skupiny potřeb: duchovní, emocionální, intelektuální a sociálně-relaxační. Většina muzeí se zaměřuje na intelektuální potřeby, výjimkou jsou expozice galerijní.²⁸ Sociálně-relaxační potřeby uspokojují muzea různými zábavními a herními prvky, emocionální potřeby tím, že působí na city, ovlivňují nálady. Intelektuální a duchovní potřeby naplňují tím, že umocňují návštěvníkovu schopnost prožívání, vyvolávají různé typy zážitků²⁹.

„Záměrné, facilitované a intencionální výchovné působení muzea“³⁰ nazýváme muzejní edukace. Facilitaci rozlišujeme nepřímou, tzn. umístění didaktických prvků v expozici, nebo přímou, tzn. přímé působení facilitátora (muzejního pedagoga, průvodce, kustoda, restaurátora, apod.) na návštěvníka muzea. Hlavním znakem muzejní edukace je její provázanost se sbírkovými předměty muzea. V muzeích můžeme nalézt následující formy muzejní edukace: prohlídka expozice s průvodcem, komentovaná prohlídka doplněná aktivitou, prohlídka expozice s učební pomůckou (např. pracovními listy), přednáška, beseda, kurzy a workshopy, animace, zvláštní edukační programy (např. muzejní noc, den otevřených dveří, dětské narozeniny v muzeu).³¹

1.3 Animace jako specifická forma muzejní edukace

Animace jako specifická forma muzejní edukace, podle Šobánové, napomáhá k vytvoření individuálního vztahu k exponátům, zvláště u mladších návštěvníků. Důraz je při ní kladen na „aktivní učení a učení prostřednictvím praktických činností“. Tyto praktické „oživující“ činnosti ve spojení s činnostmi intelektuálními navazují na předváděný exponát. Vše musí mít svůj výchovný cíl, obsah, vhodné metody, organizační formy a didaktické prostředky. Jedná se v podstatě o „výchovu muzeáliemi“.³²

²⁸ Srov. ŠOBÁŇOVÁ, P. *Muzejní expozice jako edukační médium 2. díl. Výzkum současných českých expozic*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2014. ISBN 978-80-244-4394-2. (str. 379)

²⁹ Srov. ŠOBÁŇOVÁ, P. *Muzejní expozice jako edukační médium 2. díl. Výzkum současných českých expozic*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2014. ISBN 978-80-244-4394-2. (str. 385-386)

³⁰ ŠOBÁŇOVÁ, P. *Muzejní edukace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-3003-4. (str. 35)

³¹ Srov. ŠOBÁŇOVÁ, P. *Muzejní edukace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-3003-4. (str. 39 – 81)

³² Srov. ŠOBÁŇOVÁ, P. *Muzejní edukace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-3003-4. (str. 55 – 81)

1.3.1 Výchovní cíl muzejní edukace

Pro správné stanovení cílů můžeme použít jejich různé taxonomie. Například pro rozvoj poznávacích procesů Bloomovu taxonomii, pro rozvoj postojů a hodnot taxonomii D. R. Krathwohla, pro rozvoj činností spojujících duševní a tělesné procesy taxonomii Simpsonové.

Bloomova taxonomie	Taxonomie D. R. Krathwohla	Taxonomie Simpsonové
<i>Kognitivní cíle</i>	<i>Afektivní cíle</i>	<i>Psychomotorické cíle</i>
Zapamatování	Vnímání, přijímání podnětů	Vnímání
Porozumění	Interakce, reagování na ně	Zaměření
Aplikace	Oceňování hodnot	Řízená motorická reakce
Analýza	Systematizace hodnocení	automatizace jednoduchých motorických dovedností
Syntéza	Zvnitřňování hodnot	automatizace komplexních motorických dovedností
Hodnocení		Schopnost motorické adaptace
		Motorická tvořivost

Tab. 1

Při stanovování cílů je třeba mít na paměti „harmonický rozvoj všech složek osobnosti“, ale je třeba také vycházet z typu muzea a jeho sbírek.³³ Rovněž důležitá je i metoda SMART – kdy cíle mají být konkrétní, měřitelné, akceptovatelné, realistické a časově vymezené. S cíly edukace by měl být návštěvník seznámen předem, aby se mohl svobodně rozhodnout, zda se programu zúčastní nebo ne. Proto by měly být zároveň lákavé. Vodítkem při stanovování cílů může být také Rámcový vzdělávací program.³⁴

³³ Srov. ŠOBÁŇOVÁ, P. *Plánování edukačních aktivit v muzeu*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-4626-4. (str. 76 – 79)

³⁴ Srov. ŠOBÁŇOVÁ, P. *Muzejní edukace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-3003-4. (str. 64 - 68)

Bloomova taxonomie pro potřeby muzejní edukace podle Šobáňové následovně:³⁵

	Hladina	Popis	Vhodné výrazy popisující činnost – Návštěvník bude schopen
1	Znalost	Návštěvník si dokáže vybavit či reprodukovat dříve osvojené informace, jde o znovupoznání, vybavování si informace.	definovat, doplnit, napsat, reprodukovat, vybavit si, uvést seznam, identifikovat, nazvat, označit, vybrat, seřadit;
2	Porozumění	Návštěvník dokáže vlastními slovy vyjádřit naučené poznatky, pochopil „učivo“ a je schopen své znalosti použít.	dokázat jinak formulovat, vyjádřit vlastními slovy, ilustrovat, uvést příklad, popsat, vypočítat, shrnout;
3	Aplikace	Návštěvník dokáže použít nabyté znalosti (pojmy, pravidla nebo generalizace) při zpracování nových poznatků.	aplikovat, demonstrovat, interpretovat, navrhnout, nalézt, vybrat, roztrždit, uvést vztah, vyčíslit, vyzkoušet;
4	Analýza	Návštěvník dokáže rozčlenit složitou věc či proces na komponenty a vysvětlit, proč je daná sestava vztahů uspořádaná daným způsobem či jaké jsou důvody tohoto uspořádání.	porovnat, rozhodnout, rozlišit, analyzovat, rozdělit, vysvětlit proč, ukázat jak, nakreslit schéma, načrtnout;
5	Syntéza	Návštěvník dokáže z několika jednodušších komponentů vytvořit původní a složitý celek, vytváří strukturu.	klasifikovat, kombinovat, tvořit, stavět, organizovat, vytvořit originál, komponovat, psát, řešit, předvést, stanovit, předpovědět;
6	Hodnocení	Návštěvník dokáže na základě dříve naučených norem a kritérií stanovit hodnotu nebo cenu složitěho produktu, s využitím daných kritérií dokáže věc posoudit.	argumentovat, obhájit nebo vyvrátit, rozvíjet a kritizovat, posoudit, zaujmout nebo podpořit stanovisko, diskutovat, rozhodnout.

Tab. 2

1.3.2 Obsah muzejní edukace

Obsah muzejní edukace si stanovují muzea sama podle svého zaměření a podle subjektu edukace. Existují tyto 3 složky obsahu edukace: vědomosti, dovednosti a hodnotová orientace jedince, jeho zájmy, přesvědčení, postoje. Při muzejní edukaci je třeba rozvíjet všechny tyto složky.³⁶

1.3.3 Metody muzejní edukace

V muzeu docházíme k poznání skrze muzejní exponát. Typickou metodou muzejní edukace je proto pozorování a ostatní názorně-demonstrační metody. Velmi vhodné jsou ale i metody badatelské, inscenační a simulační, také metody didaktických her.

³⁵ ŠOBÁŇOVÁ, P. *Plánování edukačních aktivit v muzeu*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-4626-4. (str. 78)

³⁶ Srov. ŠOBÁŇOVÁ, P. *Muzejní edukace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-3003-4. (str. 69 – 71)

Při animaci uplatňujeme především metody praktické. Neoptimálněji jsou však animace vystavěny na kombinaci těchto následujících různých metod:³⁷

Klasifikace metod podle Šobáňové s odkazem na J. Maňáka

hledisko	metody		například	
pramene poznání a typu poznatků	slovní	monologické	vyprávění, odborný výklad	
		dialogické	dialog, rozhovor, diskuze, brainstorming	
		metody písemných prací	interpretace muzeálie pomocí literárního textu, zapisování si dojmů z návštěvy, jiné písemné úkoly	
		metody práce s textem	práce s tištěným průvodcem, katalogem, práce s pracovními listy	
	názorně demonstrační	pozorování	sbírkových předmětů	
		předvádění		
		demonstrace obrazů		
		projekce statická a dynamická		
	praktické	vědecké experimenty	manipulace s předměty - pokus o jeho správné použití	
		pracovní, technické		
		výtvarné	myšlenková mapa	
		dramatické	živý obraz, pantomima, scénka	
		Hudební		
	aktivita a samostatnost subjektů edukace	samostatná práce žáků		
		badatelské, výzkumné		
problémové				
inscenační a simulační metody (učení se prostřednictvím hraní)				
didaktické hry				

³⁷ Srov. ŠOBÁŇOVÁ, P. *Muzejní edukace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-3003-4. (str. 74)

	projektová metoda
typu myšlenkových operací	postup srovnávací
	postup induktivní
	postup deduktivní
	postup analyticko-syntetický
fázi výchovně-vzdělávacího procesu	motivační
	expoziční
	fixační
	diagnostické
	aplikační

Tab. 3

1.3.4 Formy muzejní edukace

Jakou formu bude mít muzejní edukace, záleží na tom „s kým a jakým způsobem“ se při ní bude pracovat a „kde“ bude probíhat. Míst „kde“, není vzhledem k provázanosti s muzejními exponáty na výběr mnoho. Samozřejmě je to samotné muzeum se svými expozicemi. Ale může probíhat i venku, pokud je sbírkový předmět vystaven v exteriéru, nebo je-li předmětem kulturní památka „in situ“. Muzejní edukace může ale pokračovat dál ve škole nebo doma, kam si účastníci odnesou např. pracovní listy, nebo jiné studijní materiály, se kterými dále pracují. S ohledem na způsob spolupráce muzejních pedagogů s návštěvníky a navzájem mezi návštěvníky, rozlišujeme tyto dvě edukační formy: individuální a hromadná. Hromadná případně frontální edukace je v současné době typickou, nejrozšířenější organizační formu v našich muzeích, jedná se například o klasickou besedu nebo i prohlídku s průvodcem. Při individuální edukaci naopak nejde o spolupráci mezi návštěvníky, každý pracuje samostatně, návštěvníci mohou například řešit zadaný individuální úkol. O individuální formě edukace, ale můžeme hovořit i tehdy, pokud si návštěvník organizuje a realizuje své vzdělávání zcela sám, a nespolupracuje přitom s muzejním pedagogem, např. při vyplňování pracovního listu muzea, při samostatné prohlídce expozice, nebo prohlídce s audioprůvodcem, katalogem, apod. Muzejní pedagogové se snaží o individualizaci, neboť se při ní na

rozdíl od hromadných edukací, velmi dobře rozvíjí tvořivost a zejména aktivita účastníků a „prožitkový způsob interakce s muzeálií“.³⁸

1.3.5 Příprava a plánování edukačního programu

Na úvod několik praktických zásad: při plánování edukačního programu je důležitý jeho cíl, který je nutné stanovit tak, abychom jej byli schopni dosáhnout a zároveň by měl být jasný také účastníkům edukace. Během programu je vhodné vystřídat různé typy metod a činností, které by na sebe měly logicky navazovat. Dále je důležité povzbuzovat aktivitu účastníků a výklad doplňovat ukázkami exponátů nebo alespoň obrazovými materiály. Také je třeba si uvědomit, že skutečné aktivity zaberou mnohem více času, než jsme plánovali. Pro účastníky, kteří splní stanovené úkoly dříve, než ostatní, je třeba připravit doplňkové aktivity. Výborné jsou týmové aktivity. Skupiny tak mohou činnost provádět zároveň anebo postupně.³⁹

Před samotnou přípravou edukační aktivity je moudré zvážit následující: Co nás vede k uspořádání tohoto programu? Jaké jsou naše osobní motivace? Co od něj očekáváme? Jaké máme cíle? Čeho chceme dosáhnout? Jaké máme znalosti a schopnosti? Jaké jsou naše finanční a materiální možnosti? Jaké pomůcky budeme potřebovat? Kolik času můžeme programu věnovat? Jaké téma je zajímavé pro návštěvníky? Jak souvisí s tím, co se již dříve v muzeu naučili? (v případě opakované návštěvy) Bude se jednat o individuální nebo skupinový program? Jaká je věková struktura účastníků? Jakým způsobem je budeme dělit do skupin? Musí předem něco znát či umět? Jak můžeme zjistit jejich současné znalosti? Teprve potom můžeme naplánovat obsah programu, stanovit metody a organizační formy, pomocí nichž tento obsah účastníkům zprostředkujeme.⁴⁰ Také je důležité si uvědomit, že edukační proces ovlivňují „momentální nálady, stavy či myšlenkové procesy všech účastníků edukace, stejně jako veškeré vnější podmínky této edukace.“⁴¹

³⁸ Srov. ŠOBÁŇOVÁ, P. *Muzejní edukace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-3003-4. (str. 76)

³⁹ Srov. ŠOBÁŇOVÁ, P. *Plánování edukačních aktivit v muzeu*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-4626-4. (str. 72 – 73)

⁴⁰ Srov. ŠOBÁŇOVÁ, P. *Plánování edukačních aktivit v muzeu*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-4626-4. (str. 72 – 76)

⁴¹ ŠOBÁŇOVÁ, P. *Plánování edukačních aktivit v muzeu*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-4626-4. (str. 68)

Plán edukačního programu je vhodné zpracovat písemně. Jeho strukturu, která vychází z praxe muzejních pedagogů, uvádí Šobáňová takto:⁴²

Název edukačního programu:	
Anotace programu:	
Cílová skupina:	
Cíle programu:	
Obsah programu:	Na jakou expozici či výstavu program navazuje?
	Který z exponátů je nositelem obsahu programu?
	Které vědomosti, dovednosti či hodnoty (orientaci jedince, jeho zájmy přesvědčení, postoje) jsou obsahem programu?
	Má program souvislost se školním kurikulem?
Bodový scénář edukačního programu Název a stručný popis aktivity:	Metody, organizační formy, didaktické prostředky, časová náročnost:
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
Didaktické poznámky: (didaktická hlediska jako zvláštnosti skupiny, specifické vzdělávací potřeby návštěvníků, zvláštní metody motivace a aktivizace, možná omezení pohybu v expozici, zvláštní režim návštěv výstavy apod.)	
Evaluace:	

Tab. 4

1.4 Animace jako aktivizující galerijní programy

„Animace v galeriích jsou „oživující“ činnosti, při nichž návštěvníci pomocí různých materiálů či předmětů vytvářejí dílčí výtvarné etudy, které svými principem, technologií nebo obsahovým zaměřením navazují na sledované výtvarné dílo.“⁴³ Na rozdíl od historických muzeí, kde jde při animaci především o poznání a až pak o rozvoj tvořivosti, galerie se při nich zaměřují hlavně na činnost tvořivou a citové vnímání, pak

⁴² ŠOBÁŇOVÁ, P. *Plánování edukačních aktivit v muzeu*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-4626-4. (str. 85 – 86)

⁴³ HORÁČEK, R. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. Brno: CERM, 1998. ISBN 80-7204-084-7. (str. 71)

až na poznání.⁴⁴ Animace je sled praktických a teoretických aktivit, přičemž jejich poměr není přesně definován. Vodítkem je konkrétní výstava, složení skupiny, záměr animátora. Základním rysem animace je, že účastníci nejsou jen diváci a posluchači, ale aktivními tvůrci, umělci. Jsou vyburcováni k osobní tvořivé aktivitě. Animace nabízejí zážitek a prožitek. Prostřednictvím kontaktu s výtvarným dílem jsou účastníci animace vedeni skrze mnohospisný zážitek k poznání a novým zkušenostem.⁴⁵ „Animace je založena na mluveném slovu, teoretických poznacích, pozorování výtvarného díla a na účinném prvku praktické činnosti, jež může propojovat různé oblasti poznání – výtvarné umění, literaturu, historii, geografii a společenské vědy za využití různých vyjadřovacích postupů a metod (např. výtvarné práce s materiálem, dramatické, hudební a pohybové etudy, tvůrčí psaní, hry, soutěže).“⁴⁶

1.4.1 Cíle galerijní animace

Galerijní animace mají několik cílů. Nejdůležitějším je „probouzení zájmu o umění“. Následuje citový zážitek, osvojení informací o vývojových etapách dějin umění, rozvíjení schopnosti „číst“ hodnoty a významy uměleckého sdělení a posledním cílem je vlastní názor a sebepoznání prostřednictvím výtvarného díla.⁴⁷

Animace má tedy

- *upoutat pozornost k uměleckému dílu*
- *ukázat jeho postavení v dějinách umění*
- *objevovat vztah uměleckého sdělení k soudobému vnímání světa*
- *aktivizovat osobní tvůrčí schopnosti a sociální vztahy mezi účastníky prostřednictvím umění*⁴⁸

Cílem animace není postihnout její předmět v „jeho absolutní celistvosti“, ale probudit v účastnících vnímavost, zájem, vztah, prožitek, zážitek.⁴⁹

⁴⁴ Srov. HORÁČEK, R. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. Brno: CERM, 1998. ISBN 80-7204-084-7. (str. 57)

⁴⁵ Srov. HORÁČEK, R. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. Brno: CERM, 1998. ISBN 80-7204-084-7. (str. 71 – 72)

⁴⁶ BRABCOVÁ, A. *Brána muzea otevřená: průvodce na cestě muzea k lidem a lidí do muzea*. Náchod: JUKO, 2003. ISBN 80-86213-28-5. (str. 155)

⁴⁷ Srov. HORÁČEK, R. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. Brno: CERM, 1998. ISBN 80-7204-084-7. (str. 74)

⁴⁸ HORÁČEK, R. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. Brno: CERM, 1998. ISBN 80-7204-084-7. (str. 74)

⁴⁹ Srov. HORÁČEK, R. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. Brno: CERM, 1998. ISBN 80-7204-084-7. (str. 96)

1.4.2 Metodická struktura animací

Základem animace je nalezení poměru mezi praktickou částí a částí teoretickou. Je třeba si uvědomit, o jaký typ výstavy se jedná, jaký máme tematický záměr a co je cílem naší animace. Rozhodující je rovněž věk účastníků animace, jejich profese, celková sociální struktura skupiny, individuální způsobilost jednotlivců, prostor, ve kterém budeme pracovat a naše technické podmínky a možnosti, dále jak dlouhý má být celkový čas animace. Nezanedbatelné jsou osobní znalosti a zkušenosti animátora. Animace by měla mít jasně danou strukturu:⁵⁰

Nejúčinněji fungující metodický model dle Horáčka s odkazem na zkušenosti různých animátorů a muzejních pedagogů:⁵¹

Kdy	Fáze animace	Cíl	Postup
Začátek	Krátká praktická etuda	Zmírnit nervozitu, aktivizovat smyslové vnímání	Přitažlivý, vzrušující, dramatický, např. hravý úkol, role objevitele, výzkumníka. Upoutání pozornosti
Hlavní pracovní část	Krátký teoretický výklad	Základní informace o výstavě, o výstavní instituci, o autorovi	Rozhovor s účastníky, návodné otázky
	Prohlídka exponátů	Soustředěná prohlídka vystavených děl	Společná, nebo individuální, komentovaná, doprovázená drobnými pohybovými etudami
	Praktická činnost a následné závěrečné diskusní hodnocení	Upevnění, obohacení poznatků, prohloubení zážitků z prohlídky, osobní tvůrčí nasazení	Kolektivní postup, či práce ve dvojicích, skupinách, samostatné aktivity Na závěr – formou diskuse zhodnotit vztah činnosti k výstavě a záměrům animace
Závěr	Závěrečný výklad nebo diskuse účastníků	Shrnutí a uzavření animace	Diskusi uzavřít krátkou sumarizující poznámkou animátora

Tab. 5

Při animacích můžeme úspěšně použít některé formy mimoslovní komunikace, nebo naopak interpretace slovní, písemné, pohybové, zvukové, můžeme zařadit vypravěčský výklad, besedu, diskuse k tématu, použít problémové úkoly, soutěže, práce s různými

⁵⁰ Srov. HORÁČEK, R. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. Brno: CERM, 1998. ISBN 80-7204-084-7. (str. 74 – 75)

⁵¹ Srov. HORÁČEK, R. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. Brno: CERM, 1998. ISBN 80-7204-084-7. (str. 76, 79 – 80)

materiály. Důležité je, aby byla stále podněcována aktivita účastníka, aby se plynule prolínala praktická část s teoretickou.⁵²

1.4.3 Typologické členění animací

Jednotlivé animace lze dělit podle mnoha kritérií. Jejich příprava i struktura je pak rozdílná.

Dělení animací dle Horáčka⁵³

Animace		Cíl	Zaměření	Výhody a nevýhody
Podle typu výstavy	Ve stálých expozicích	Dokumentace rozsáhlého tematického či časového celku	Jednotlivé exponáty	Možnost dlouhodobější přípravy, existence řady dokumentačních materiálů, složitější otázka výběru exponátů pro praktickou část programu (charakteristika celku prostřednictvím jednotlivostí)
			Celou expozice	
			Období	
			Výtvarný směr	
			Výtvarné techniky	
			Jednoho autora	
		Využití exponátů jako prostředek k práci v jiném oboru	Výuka dějepisu, prohloubení literární či hudební výchovy	
	Na dočasných krátkodobých výstavách	Dokumentace konkrétní výstavy	Výtvarné techniky	Příprava bez obsáhlé dokumentace, krátká doba na přípravu
			Osobnost umělce	
			Dobové společenské souvislosti	
Na výstavách koncipovaných pro mládež	Komunikace s návštěvníkem	Aktivní praktické dílny s doplňujícími informacemi	Vstřícný charakter vůči dětem, interaktivní prvky	
V dětském atelieru, muzeu				

⁵² Srov. HORÁČEK, R. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. Brno: CERM, 1998. ISBN 80-7204-084-7. (str. 86 – 87)

⁵³ Srov. HORÁČEK, R. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. Brno: CERM, 1998. ISBN 80-7204-084-7. (str. 77 – 79)

Podle četnosti opakování	Jednorázová	Jednorázová návštěva	Stejně jako ve stálých expozicích	Možnost stálého opakování
	Navazující	Opakovaná návštěva	Volné navázání na předchozí činnost, či jiný aspekt výstavy	Stálý vývoj programu i účastníků. Volba nových tematických okruhů.
Podle zaměření praktické činnosti	Materiálové	Práce s určitým materiálem	Kresbu, malbu, další výtvarné postupy, materiálové manipulace	Využití vizuálních, haptických i tektonických vlastností
		Vytváření dílčí výtvarné práce		
	Zvukové a hudební	Kontakt s dílem prostřednictvím zvuku	Poslech hudby, zpěv, vytváření zvuků nebo naopak úplné ticho	Aktivace jiných smyslů než zraku
	Pohybové	Kontakt s dílem prostřednictvím pohybu	Mimiku, pohyb, tanec	Využití souvislostí mezi pohybem těla a dynamikou skrytou v obrazech či sochách
	Slovesné	Kontakt s dílem prostřednictvím slova, písma, básně, divadelní scénky		Využití drobných literárních etud, dramatizace, slovní interpretace

Tab. 6

1.5 Animace jako oživení v podobě tištěného materiálu

Tištěné materiály určené návštěvníkům muzeí či galerií sloužící mimo jiné k oživení expozice či konkrétní výstavy se nazývají souhrnným názvem pracovní listy. „Připravují se k expozicím a výstavám, aby muzejnímu publiku umožnily podle vlastních zájmů a svým tempem individuálně komunikovat s vystavenými objekty.“⁵⁴ Jejich podoba není jasně definovaná, odvíjí se od konkrétní výstavy či expozice, od plánovaného použití (s lektorem či samostatně, v expozici či mimo ni), od cílové skupiny, ale i od schopností muzejního pedagoga. Pracovní listy mají za úkol zdůraznit

⁵⁴ JŮVA, V. *Dětské muzeum: edukační fenomén pro 21. století*. Brno: Paido, 2004. ISBN 80-7315-090-5. (str. 136)

hlavní myšlenku výstavy, umožnit její pochopení.⁵⁵ Slouží k aktivizaci, k vyvolání zájmu, k impulzu pro tvořivou a samostatnou práci. Jejich součástí jsou různé omalovánky, doplňovačky, vystřihovánky, prostorové modely, hry pro detektivy.⁵⁶

Klasifikace pracovních listů dle Jagošové⁵⁷

Hledisko	Popis	Poznámka
Způsob použití	Pro práci s lektorem	Většinou jsou připravované pro školy, méně pro rodiče s dětmi či ostatní návštěvníky
	Samoobslužné	
Způsob využití	Před návštěvou muzea	
	Pro práci v muzeu	
	Po návštěvě muzea	
Rozsah	Samostatné informační listy	
	Samostatné pracovní listy	
	Informační sešity	
	Pracovní sešity	
	Dětské katalogy	
	Komplexní sada doprovodných materiálů	
Forma a obsah	Informační	Mohou odradit příliš velkým rozsahem
	Aktivizující	Mohou vést k pouhému rychlému plnění úkolů bez dostatečné práce s výstavou
	Kombinace informačních a aktivizujících	Rizika obou

Tab. 7

⁵⁵ Srov. JAGOŠOVÁ, L., JŮVA, V., MRÁZOVÁ, L.. *Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. Brno: Paido, 2010. Kultura a edukace. ISBN 978-80-7315-207-9. (str. 248 – 253)

⁵⁶ Srov. JŮVA, V. *Dětské muzeum: edukační fenomén pro 21. století*. Brno: Paido, 2004. ISBN 80-7315-090-5. (str. 138)

⁵⁷ Srov. JAGOŠOVÁ, L., JŮVA, V., MRÁZOVÁ, L.. *Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. Brno: Paido, 2010. Kultura a edukace. ISBN 978-80-7315-207-9. (str. 250 – 252)

Existuje několik pravidel pro tvorbu pracovních listů, které je dobré vzít v potaz. Důležité je zhodnotit výstavu či expozici z hlediska obsahu a formy. Je třeba stanovit pedagogický cíl pro dané téma a prostor a definovat cílovou skupinu (věk, schopnosti, způsob percepce, předpokládané zkušenosti). Při tvorbě cílů pracovních listů postupujeme obdobně jako u muzejní edukace. Obsahem pracovních listů v muzeích jsou sbírkové předměty. Struktura pracovních listů vychází ze stejných metodických postupů jako tvorba doprovodných muzejních programů. Můžeme využít stejné metody jako při animačních programech.⁵⁸ „*Stejně jako u komponovaného interaktivního programu je vhodné rovnoměrně a promyšleně střídat různé druhy úkolů a aktivit tak, aby návštěvníci zapojili kognitivní i smyslovou stránku vnímání a byli nuceni využívat co nejvíce různých dovedností a způsobů práce a podporovat tak senzomotorické a sociální učení.*“⁵⁹ Při vytváření pracovních listů je třeba se vyvarovat příliš velkému množství zbytečných cvičení, které odvádějí pozornost od výstavy a nutnosti opisovat nepodstatné údaje z expozice. Také velké množství textu, jehož obsah navíc neodpovídá cílové skupině nebo nejednoznačně formulovaná cvičení degradují kvalitu pracovního listu. Je žádoucí v pracovním listu odkazovat na exponáty, které jsou umístěné na vhodných snadno přístupných místech (nejsou umístěny vysoko, nízko, daleko, v úzkém prostoru, dostatečně osvětlené). Jednotlivé úkoly je důležité poskládat koncepčně. Kvalitu pracovních listů také ovlivňuje zvolený papír, formát či tisk.

⁵⁸ Srov. JAGOŠOVÁ, L., JŮVA, V., MRÁZOVÁ, L.. *Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. Brno: Paido, 2010. Kultura a edukace. ISBN 978-80-7315-207-9. (str. 253 – 255)

⁵⁹ JAGOŠOVÁ, L., JŮVA, V., MRÁZOVÁ, L.. *Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*. Brno: Paido, 2010. Kultura a edukace. ISBN 978-80-7315-207-9. (str. 255)

2 Praktická část

V roce 2017 jsem pro Městské muzeum v Týně nad Vltavou vytvořila tři animační programy, které lze začlenit do výchovně vzdělávacího programu stálé expozice, v nichž jsem se snažila vhodnou formou představit expozici muzea dětem. Jednotlivé programy jsem ověřila v praxi. Každý z programů jsem navrhla pro jinou věkovou kategorii. Základní nosné téma, funkčnost a flexibilita programů však umožňuje jejich využití pro širší spektrum věkových skupin. Mým přáním bylo vytvořit animační programy, které nebudou vyžadovat stálou přítomnost animátora, a tudíž budou využitelné i v době mimo pracovní dobu zaměstnanců muzea, jež nejsou příliš naklonění myšlence muzejní edukace o svátcích, sobotách a nedělích.

Pro větší přehlednost při plánování jednotlivých animačních programů jsem použila strukturu jednotlivých plánů, jak ji uvádí Šobánková.⁶⁰

2.1 Animace jako aktivizující galerijní program

2.1.1 Plán animačního programu

Název animačního programu: Výběrové řízení na pozici restaurátora obrazů pro Městské centrum kultury a vzdělávání v Týně nad Vltavou
Autor programu: Pavla Mikšíková
Anotace programu: Účastníci se sejdou v Městské galerii k prohlédnutí aktuální výstavy. Během animačního programu se z účastníků stávají „restaurátoři“ obrazů, kteří se účastní „výběrového řízení“. Jejich úkolem je dokázat své umění budoucímu zaměstnavateli. Ten prověřuje jejich schopnosti tím, že jim rozdává poničené reprodukce obrazů, které tvoří část sbírky Městského muzea. Některé reprodukce jsou dokonce rozděleny na polovinu. Účastníci dokreslí poničená místa na reprodukcích obrazů. Následuje přesun celé skupiny do muzea, kde „restaurátoři“ hledají vystavený originál obrazu, který „restaurovali“ v expozici muzea a na reprodukci napíší jméno skutečného autora a název obrazu. Poté bude jejich úkolem nalézt v expozici skutečně zrestaurovaný obraz. U tohoto díla proběhne následná diskuse a reflexe celého programu.
Cílová skupina: nižší stupeň osmiletého gymnázia, 2. stupeň ZŠ
Cíle programu: rozvoj smyslové citlivosti, představitivosti, uplatňování subjektivity, rozvoj pozitivního vztahu k muzeu, vyvolání zájmu o kulturní bohatství regionu
Po absolvování programu budou účastníci schopni:

⁶⁰ ŠOBÁŇOVÁ, P. *Plánování edukačních aktivit v muzeu*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-4626-4. (str. 85 – 86)

	- vysvětlit pojem restaurátor obrazů
	- pracovat s uměleckým dílem, experimentovat s reprodukcemi
	- vysvětlit podstatu restaurování jako schopnosti pochopit a uchopit tvorbu někoho jiného, obsáhnout ji v celé šíři jejích formálních a obsahových rovin vztahujících se k danému uměleckému dílu či artefaktu
	- vnímat detail
	- uvědomit si na konkrétních případech různorodost interpretačních přístupů účastníků animace vycházejících z osobního pojetí díla
	- všimnout si skupiny obrazů lemuující schodiště do 2. patra expozice, identifikovat restaurovaný obraz sv. Jana Nepomuckého
Obsah programu	<p>Na jakou expozici či výstavu program navazuje?</p> <p>Obrazy ve stálé expozici Městského muzea - chodba/schodiště z prvního do druhého patra</p>
	<p>Který z exponátů je nositelem obsahu programu?</p> <p>Obrazy ve stálé expozici Městského muzea - chodba/schodiště z prvního do druhého patra⁶¹, na závěr restaurovaný obraz sv. Jana Nepomuckého z roku 1882, malován na dubové desce⁶²</p>
	<p>Které vědomosti, dovednosti či hodnoty (orientaci jedince, jeho zájmy, přesvědčení, postoje) jsou obsahem programu?</p> <ul style="list-style-type: none"> - podstata restaurování - pojem restaurátor obrazů - praktická činnost restaurování obrazu
	<p>Má program souvislost se školním kurikulem?</p> <p>Vzdělávací oblast Umění a kultura - obor výtvarná výchova: vnímá a porovnává výsledky běžné i umělecké produkce, slovně vyjadřuje své postřehy a pocity, uvědomuje si na konkrétních případech různorodost zdrojů interpretace vyjádření, pracuje s uměleckým dílem, experimentuje s reprodukcemi, hledá detail, skládá, dotváří kresbou⁶³</p>
Bodový scénář edukačního programu: v celkové délce 60 minut	

⁶¹ Exponát. Městské muzeum v Týně nad Vltavou, podsběrka historická, i. č. 12375, 29483, 36419, 39381, 41613, 41660, 41692, 41695, 41696, 41697, 55631, 55637, 55638, 55639, 55642, 58043, 58296.

⁶² Exponát. Městské muzeum v Týně nad Vltavou, podsběrka historická, i. č. 58065.

⁶³ Internetový zdroj: Gymnázium Týn nad Vltavou. *Školní vzdělávací program pro nižší stupeň osmiletého gymnaziálního vzdělávání - denní studijní forma „ŠKOLA PRO ŽIVOT“*. [online]. Týn nad Vltavou: Gymnázium [cit. 9. 3. 17]. Dostupné na WWW: http://www.gtnv.cz/wp-content/uploads/2015/01/svpz-srpen_2016.pdf (str. 218)

Název a stručný popis aktivity:	Metody, organizační formy, didaktické prostředky, časová náročnost
Účastníci si v Městské galerii prohlédnout aktuální výstavu. Poté budou vyzváni jako zájemci o místo restaurátora obrazů, aby předvedli svou kvalifikaci. Každý si vybere z předložených reprodukcí poškozených obrazů ze stálé expozice Městského muzea jednu. Některé obrazy jsou rozděleny na dvě reprodukce. Účastníci dokreslí poničená místa na těchto reprodukcích.	<p>metody slovní (vysvětlování, dialog), názorně demonstrační (pozorování), praktická činnost ("restaurování" reprodukcí)</p> <p>didaktické prostředky: reprodukce obrazů A3 (dle počtu účastníků), tvrdé podložky A3, pastelky, fixi</p> <p>místo: Městská galerie</p> <p>časová dotace: 20 minut</p>
<p>Následuje organizovaný přesun do Městského muzea, kde restaurátoři mají za úkol najít vystavený originál v expozici a na reprodukci napsat jméno autora, název obrazu a rok vzniku díla.</p> <p>Metodická poznámka: je třeba přesně stanovit časový limit hledání</p>	<p>metody slovní (vysvětlování, dialog), názorně demonstrační (pozorování)</p> <p>didaktické prostředky: tvrdé podložky A3, tužky</p> <p>místo: Městské muzeum</p> <p>časová dotace: 20 minut</p>
Každý účastník představí ostatním nalezený originál a ukáže jim svůj restaurátorský počín. U půlených reprodukcí budou u originálu dva.	<p>metody slovní (vysvětlování, dialog), názorně demonstrační (pozorování)</p> <p>místo: Městské muzeum, schody z 1. do 2. patra</p> <p>časová dotace: 10 minut</p>
Účastníci jsou tázáni, zda si všimli ve stálé expozici muzea skutečně zrestaurovaného obrazu. Pokud ano, jaký je jeho název a kde se nachází.	<p>metody slovní (vysvětlování, dialog), názorně demonstrační (pozorování)</p> <p>místo: Městské muzeum</p> <p>časová dotace: 5 minut</p>
<p>Závěrečná reflexe Závěrečná diskuse a reflexe - otázky: Dozvěděli jste se něco nového? Co Vás zaujalo? Jaké je být restaurátor obrazů? Jak se jmenuje zrestaurovaný obraz? Z jakého roku je? A kde byl nalezen?</p>	<p>metody slovní (dialog)</p> <p>místo: Městské muzeum, druhé patro u obrazu sv. Jana Nepomuckého</p> <p>časová dotace: 5 minut</p>

Tab. 8

2.1.2 Popis animačního programu

První animační program jsem připravila dle vzoru galerijní animace. Mým prvotním cílem bylo upoutat pozornost účastníků animace k obrazům visícím na stěnách na schodišti z prvního do druhého patra expozice muzea. Málokterý návštěvník při tranzitu tyto obrazy vůbec vnímá, natož tak intenzivněji. Dále pak nasměrovat pozornost účastníků na zrestaurovaný obraz sv. Jana Nepomuckého (inv. č. 58065) z roku 1882,

který je malován na dubové desce a v expozici ho naleznete pouze skutečně vnímavý návštěvník, protože obraz visí za dveřmi a je nedostatečně osvětlen.

Budu-li vycházet z výše napsaného, cílem animace je upoutání pozornosti k uměleckým dílům. Jedná se o animaci ve stálé expozici, jednorázovou, s možností stálého opakování, s vytvářením dílčí výtvarné práce zaměřené na jednotlivé exponáty.

Původně se měla celá akce konat pouze v Městském muzeu, ale bohužel zrovna ve stanovený den se v něm konala konference cestovního ruchu. S účastníky programu jsme se proto sešli v Městské galerii, jako v náhradním prostoru a později jsme přešli do muzea. Nakonec se toto uspořádání ukázalo jako výhodnější, neboť prostředí galerie umocnilo atmosféru i původní myšlenku celé animace.

Na úvod jsem pro zmírnění nervozity a upoutání pozornosti účastníků zvolila formu „oficiálního“ přivítání na „výběrovém řízení“ na pozici restaurátora obrazů pro Městské muzeum v Týně nad Vltavou. Následovalo seznámení s průběhem tohoto výběrového řízení. Program pokračoval diskusí, při které účastníci slovně popisovali své restaurátorské schopnosti. V rozhovoru zazněli i návodné otázky typu: „Kdo je restaurátor obrazů?“, „Jak si myslíte, že byste naší organizaci mohl/a být jako restaurátor/ka obrazů prospěšný/á?“, „Na co si jako restaurátor/ka obrazů musíte dávat při opravě díla pozor?“, „Znáte někoho, kdo opravuje obrazy ze svého okolí?“ Poté byli účastníci vyzváni k předvedení svých restaurátorských schopností. Každý si měl vybrat z předložených poškozených reprodukcí obrazů ze sbírek Městského muzea a ve stanoveném časovém limitu tuto poškozenou část dokreslit pastelkami nebo fixami tak, aby co nejlépe splynula s nepoškozenou částí.

Po skončení praktické činnosti jsme organizovaně přešli do Městského muzea, kde měl každý nalézt originál ke „své“ poškozené reprodukci a seznámit své „konkurenty“ se svými schopnostmi.

Na závěr jsem se zeptala, zda si někdo všiml skutečně zrestaurovaného obrazu. Poté jsme se k tomuto obrazu přesunuli. Závěrečná reflexe pak proběhla u zmíněného obrazu.

Program byl sice vytvořen pro žáky nižšího stupně osmiletého gymnázia a druhého stupně základních škol, ověřovala jsem ho ale na skupině seniorů, studujících virtuální univerzitu třetího věku v Kaplici. Učitelé výtvarné výchovy v Týně nad Vltavou pro svou výuku bohužel dosud muzeum nevyužívají.

2.1.3 Zhodnocení animačního programu

Scénář animace byl dodržen. Cíle programu byly naplněny prostřednictvím vlastních zkušeností účastníků, kteří navázali kontakt se sledovanými díly skrze výtvarné činnosti. Experimentovali s reprodukcemi. Tím že se snažili reprodukce dokreslit, alespoň částečně zažili a uvědomili si, co znamená restaurovat obraz, dílo, jehož kus chybí a vy nevíte, jak vypadalo původně, ale na základě pochopení vnitřní struktury zbylých částí se jej snažíte dotvořit tak, aby byla zachována (nově vybudována) jeho soudržnost a harmonie. Originály obrazů si pak prohlíželi s velkým zaujetím, aby zjistili, zda chybějící část dotvořili správně. Hledali detail. Byli aktivní. Účastníci byli schopni své poznatky uplatnit v závěrečné diskusi. Při této animaci mohli účastníci uspokojit jak intelektuální, tak duchovní i sociálně-relaxační potřeby.

Ukázalo se, že prvotní problém s absencí prostoru v muzeu, byl ve své podstatě výhrou pro celou animaci. V galerii bylo mnohem více světla a prostoru pro práci, než v muzeu. Zároveň se podařilo propojit dvě střediska jedné organizace spolupracující na jedné činnosti. Obrazy, jichž se animace týkala, jsou starší 70 let.

Otázkou zůstává, zda by žáci, pro které byl program původně připraven, propadli stejnému zaujetí a nadšení, jako studenti univerzity třetího věku.

Program je velmi variabilní, poškození reprodukcí lze upravit v závislosti na výtvarných schopnostech účastníků, od jednotlivých „škrábanců“ po celé chybějící části. Program lze také využít i bez přímé asistence animátora, v podobě pracovních listů. Edukační potenciál animace lze využít ve formálním, neformálním i informálním vzdělávání.

2.2 Animace jako specifická forma muzejní edukace

2.2.1 Plán animačního programu

Název animačního programu: Plavali plavci, plavali... (součást edukačního programu pro školy)
Autor programu: Pavla Mikšíková
Anotace programu: Účastníci se sejdou v Městském muzeu, kde si vyslechnou krátkou přednášku kurátora muzejních sbírek o historii vltavské voroplavby s promítáním historických fotografií a krátkého filmu. Poté následuje animační program, během kterého se z účastníků stávají „voraři“, kteří mají sestavit vorové tabule a následně celý pramen (modely).

Cílová skupina: žáci 3. - 5. tříd ZŠ	
Cíle programu: rozvoj koncentrace, vizuálního vnímání, představivosti, tvořivých a konstrukčních schopností, komunikace, týmové spolupráce, pozitivního vztahu k muzeu, vztahu k regionu, vědomí příslušnosti k místu, vyvolání zájmu o kulturní bohatství regionu	
Po absolvování programu budou účastníci schopni:	
	- vysvětlit pojem vorař, vor, voroplavba, vč. vazby na Týn nad Vltavou
	- nalézt modely vorů v expozici
	- sestavit model vorové tabule a pramenu dle předlohy
	- posoudit náročnost vorařského řemesla
	- všimnout si detailu, porovnávat
	- experimentovat (manipulovat s předmětem – pokus o jeho správné použití)
Obsah programu	Na jakou expozici či výstavu program navazuje? Vorařství ve stálé expozici Městského muzea
	Který z exponátů je nositelem obsahu programu? Modely vorů ve stálé expozici Městského muzea ⁶⁴
	Které vědomosti, dovednosti či hodnoty (orientaci jedince, jeho zájmy, přesvědčení, postoje) jsou obsahem programu? - pojem vorař, vor, vorařské názvosloví, předci a jejich práce, část historie Týna nad Vltavou - praktická činnost skládání modelů vorů
	Má program souvislost se školním kurikulem? Vzdělávací oblast Člověk a svět, lidé a čas: zajímá se o minulost, o kulturní bohatství regionu, zkoumá minulost své obce, jak lidé žili dříve, vyhledává významné rodáky a předky města, vnímá proměny způsobu života, využívá návštěv muzeí, orientuje se v základních reáliích naší minulosti, využívá při tom regionální specifika, váží si zkušeností pamětníků, samostatně pozoruje a experimentuje, vyjadřuje své myšlenky, poznatky a dojmy, pracuje ve skupině, učí se spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, respektuje názory a zkušenosti druhých ⁶⁵

⁶⁴ Exponát. Městské muzeum v Týně nad Vltavou, podsběrka historická, i. č. 2326, 42001, 42060

⁶⁵ Internetový zdroj: Základní škola Týn nad Vltavou, Malá Strana. *Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání 2015*. [online]. Týn nad Vltavou: Základní škola Malá Strana [cit. 9. 3. 17]. Dostupné na WWW: http://www.zstynms.cz/dokumenty/ŠVP_15.pdf (str. 125 - 136)

Bodový scénář edukačního programu: v celkové délce 60 minut	
Název a stručný popis aktivity:	Metody, organizační formy, didaktické prostředky, časová náročnost
<p>Účastníci si v Městském muzeu vyslechnou přednášku kurátora muzejních sbírek na téma historie vltavské voroplavby s promítáním historických fotografií a krátkého filmu k tématu. Proběhne krátká diskuse k přednášce a poté budou účastníci rozděleni do čtyř "plaveckých part" a vyzváni k tomu, aby se pokusili z předloženého materiálu složit jednotlivé vorové prameny podle modelů vystavených v expozici a na závěr z těchto vorů sestavit pramen.</p>	<p>metody: slovní monologické (odborný výklad), slovní dialogické (rozhovor, diskuse), názorně demonstrační (pozorování)</p>
	<p>didaktické prostředky: historické fotografie, film o voroplavbě</p>
	<p>místo: Městské muzeum – část expozice Školní třída</p>
	<p>časová dotace: 15 minut</p>
<p>Než však začnou účastníci se stavbou vorů, vstoupí do místnosti „policista“ se slovy "Ve jménu zákona stát, porušili jste nařízení řádu říční policie pro Vltavu a přítoky ze 14. ledna 1854. Jedná se o Nařízení o položení a kvalitě vazišť, ve kterém se píše:⁶⁶ (viz. pozn. pod čarou) Naštěstí za nim přicházejí „členové technické komise“, kteří celý problém pomohou vyřešit a jednotlivým vorařským partám mohou povolení dodatečně udělit. Zástupci jednotlivých part je však musí požádat o povolení stavět vor.</p> <p>Metodická poznámka: Děti potřebují povzbudit, aby o povolení požádali.</p>	<p>metody: dramatické (scénka), slovní dialogické (vysvětlování, rozhovor), názorně demonstrační (pozorování)</p>
	<p>didaktické prostředky: text s nařízením o položení a kvalitě vazišť, transparent "Technická komise"</p>
	<p>další personální obsazení: policista, 3 členové technické komise</p>
	<p>místo: Městské muzeum – expozice voroplavby</p>
	<p>časová dotace: 10 minut</p>
<p>Jednotlivé vorařské party staví modely vorů</p> <p>Metodická poznámka: Pokud by byla některá skupina rychlejší, její členové mohou vyplnit pracovní list k vorařství</p>	<p>metody: slovní dialogické (vysvětlování, rozhovor), názorně demonstrační (pozorování), praktické (experiment, manipulace s předměty, pokus o jeho správné použití), skupinová práce, učení prostřednictvím hraní</p>

⁶⁶ SCHEUFLER, V., ŠOLC, V. *Já jsem plavec od vody: historie jihočeské voroplavby*. České Budějovice: Jihočeské nakladatelství, 1986. (str. 40)

„Nařízení o položení a kvalitě vazišť vyšla v roce 1854. Jsou obsažena v Řádu říční policie pro Vltavu a přítoky ze 14. ledna 1854, ve Výnosu místodržitelství z 10. února 1854 a v Patentu z 3. prosince 1854. Stanoví se tam, že zřízení vazišť podléhá svolení a kolaudaci technické komise příslušného politického úřadu. Vaziště se mohlo zřídit na klidné vodě při dostatečné šířce řeky, aby hotové přivázané prameny nebránily v plavbě jiným plavidlům a pramenům, muselo mít dobrý a bezpečný příjezd, vhodnou plochu pro sklad kmenů a nutné práce a vhodný dostatečně vysoký splav. Na vazišti musela být bezpečnostní opatření proti náhlým vodním přívalům, aby se hotové či rozdělané prameny neutrhly a nenadělaly škodu. Jestliže k tomu přece jen došlo, potom bylo povinností toho, jenž utržené prameny či odplavené klády zachytil nebo na jehož pozemek byly připraveny, vrátit je původnímu majiteli za úhradu vzniklých nákladů. Kromě toho dostal nálezce i prémii, odstupňovanou podle rozsahu katastrofy. Pokud pozemkem vaziště vedla potahová stezka, musela být udržovaná v pojižděném stavu a vždy během práce musela zůstat volná, s výjimkou doby, kdy se do vody navalovaly kmeny. Stará tradiční vaziště se mohla používat, pokud vyhovovala uvedeným předpisům. Zřízení stálého vaziště povolovalo pražské místodržitelství, po roce 1918 okresní úřad, nejvýše však na tři roky. Rovněž zrušení vaziště bylo nutno hlásit příslušným orgánům.“

vytvořený paní Marií Fejklovou. Je vhodné dětem ukazovat na vystavených modelech vorů důležité detaily pro stavbu a poradit jim jakým způsobem mají postupovat, vlastním pozorováním na to většinou nepřijdou.	místo: Městské muzeum – expozice voroplavby
	didaktické prostředky: 4x dřevěné modely vorů, 25x pracovní listy k vorařství (M.Fejklová)
	časová dotace: 30 minut
Jednotlivé sestavené vorové tabule následně spojí do pramene. Provedou jednoduchý test – posunou celý pramen po podlaze, pokud se nerozpojí, celá skupina „vorařů“ obdrží „Patent“. ⁶⁷	metody: slovní dialogické (vysvětlování, rozhovor), názorně demonstrační (pozorování), praktické (experiment, manipulace s předměty, pokus o jeho správné použití)
	místo: Městské muzeum
	časová dotace: 5 minut
Závěrečná reflexe Závěrečná diskuse a reflexe - otázky: Dozvěděli jste se něco nového? Co Vás zaujalo? Jaké bylo být vorařem?	metody slovní dialogické (rozhovor)
	místo: Městské muzeum – expozice vorařství
	časová dotace: 5 minut

Tab. 9

2.2.2 Popis animačního programu

Druhý animační program jsem připravila dle vzoru muzejní animace. Zde bylo mým cílem upozornit účastníky animace na historii vorařství, jež je nedílnou součástí Týna nad Vltavou, také na expozici věnovanou vorařství, kterou lze nalézt v prvním patře muzea, a jejíž součástí jsou i modely vorů, jimž rozhodně děti větší pozornost nevěnují, neboť hned naproti nim je možné si chytit na udici virtuální rybku.

Cílem animace, jež je součástí edukačního programu pro školy, je sestavení modelu voru. Jedná se o animaci ve stálé expozici, jednorázovou, s možností stálého opakování, s vytvářením dílčí praktické činnosti zaměřené na jednotlivé exponáty.

Tato animace vyžadovala velmi pečlivou předběžnou přípravu, která zabrala poměrně dost času. Nejdříve bylo nutné připravit modely jednotlivých vorů. Při jejich výrobě jsem vycházela z dostupné literatury, videí na internetu, a z modelů vorů v expozici městského muzea. Úmyslně jsem použila nerovné, zakřivené dřevěné části, aby jejich složení nebylo úplně jednoduché ale vyžadovalo určitou dávku soustředění a zkoušení různých variant.

⁶⁷ Sbírkový předmět. Městské muzeum v Týně nad Vltavou, Fond DAP, podsbírká historická, i. č. 41002

Samotné muzejní animaci předcházela krátká přednáška Mgr. Martiny Sudové o historii vorařství na Vltavě s promítáním fotografií a krátkého filmu a následná krátká diskuse k tématu.

Poté jsme se všichni přesunuli do expozice věnované vorařství, kde jsem účastníky rozdělila do čtyř skupin, jež představovali jednotlivé „plavecké party“, které měli za úkol sestavit jednotlivé vorové tabule a následně z nich pak celý pramen. Ukázala jsem účastníkům vystavené modely vorů v expozici, jimiž se mohli při sestavování inspirovat. Informovala jsem je, že kvalitu jejich práce nakonec prověříme tak, že popotáheme celý pramen kousek po zemi, a když se nerozpadne, úkol se jim podařilo splnit. V expozici byly čtyři stanoviště, na kterých byly připravené jednotlivé díly modelu vorů. K dispozici měli vše, co k sestavení potřebovali. V okamžiku přidělování pracovních míst jednotlivým skupinám vstoupil do místnosti policista se slovy: „Ve jménu zákona stát, porušili jste nařízení řádu říční policie pro Vltavu a přítoky ze 14. ledna 1854....“. V tu chvíli děti ožily a s překvapením a se zájmem sledovaly, co se bude dít. Policista dětem přečetl zmíněné nařízení z roku 1854 (viz. plán edukačního programu) a ptal se jich, zda mají zkolaudované vaziště a platné povolení k vázání voru. To děti samozřejmě neměli. Naštěstí pro ně kolem zrovna „náhodou“ procházeli „členové technické komise okresního úřadu“, kteří dodatečně povolení udělili. Tedy až po složení slibu, že budou místo i vory opatrovat a každé možné nebezpečí odvrátí, a že budou přísně dbát všech policejních předpisů a také na bezpečnost svoji i svých spolupracovníků.

Pak již se účastníci pustili do skládání jednotlivých modelů. Děti bylo třeba pobízet k opakovaným důkladným prohlídkám vystavených exponátů vorů, ukazovat jim, kde se dopustily při stavbě chyb a jak je mohou napravit. Jednotlivé skupiny nakonec sestavily všechny čtyři vorové tabule, které paní učitelky svázaly do pramene. Ti z účastníků animace, kteří již měli svou část hotovou, měli možnost zaplnit volný čas prohlídkou expozice nebo vyplněním malého pracovního listu k tématu vorařství, které má muzeum k dispozici. A s kterým mohli následně pracovat ve škole. Poté za bedlivé pozornosti všech proběhla závěrečná zkouška pevnosti modelu voru.

V závěrečné reflexi jsme řešili otázky typu: Dozvěděli jste se něco nového? Co Vás zaujalo? Kdo je vorař? Jaké bylo být vorařem? Co je vor? Co bylo nejtěžší?

Jednotlivé třídy po úspěšném absolvování animačního programu obdrželi „Patent“, který je opravňoval k „vedení voru“ po řece Vltavě a potvrzoval jejich praktické vědomosti ve vorařském zaměstnání.

Program byl vytvořen pro žáky 3. – 5. tříd základních škol. Celkem jsme tuto muzejní edukaci s animací provedli třikrát. Jednou se jí zúčastnili žáci třetí třídy, dvakrát žáci páté třídy.

2.2.3 Zhodnocení animačního programu

Velkým kladem pro průběh celé animace byla spolupráce se zaměstnanci Městského centra kultury a vzdělávání a členem Městské policie. Scénář animace byl dodržen. Úvodní scénka děti rozptýlila, zároveň zmírnila jejich nervozitu, aktivovala je a oddělila přednášku od následné praktické činnosti. Cíle programu byly naplněny prostřednictvím vlastních zkušeností žáků. Děti dokázaly v závěrečné diskusi vysvětlit pojem vor, vorař a voroplavba. Modely vorů v expozici vnímaly již během samotné praktické činnosti. Smyslem celé animace bylo rovněž pochopení části historie Týna nad Vltavou, vytvoření si vlastního názoru na vázání vorů a přivedení účastníků k vědomí příslušnosti k místu. Vlastním úsilím všichni účastníci dokázali modely vorů složit. Se stoupajícím věkem dětí, však klesalo nadšení z práce. Mladší účastníci zase potřebovali častější pomoc, nápovědu a názorné ukázky. Při této animaci mohli účastníci uspokojit jak intelektuální, tak duchovní i sociálně-relaxační potřeby.

Průběh animace komplikovalo nedostatečné osvětlení expozice vorařství, které je nasměrované na vystavené exponáty a méně pak na zem, kde probíhala animace. Pro potřeby tohoto konkrétního programu byly modely vorů velké dostatečně, na velmi malé spojovací díly museli ale dávat účastníci dobrý pozor, aby je nepoztráceli a nezapadli jim mezi mezery v prknech na podlaze. Z různých druhů dřev jsem vytvořila celkem 4 vorové tabule, z nichž každá je originál a její jednotlivé díly nelze bohužel navzájem zaměnit a kombinovat. Úmyslně jsem pro výrobu zvolila nerovné „klády“, aby účastníci animaci při skládání jednotlivých vorů museli přemýšlet a ne pouze mechanicky skládat. To se ale ukázalo jako nevýhoda pro potřeby dalších animací a následného uskladnění. Jednotlivé vory se nesmějí pomíchat.

Program lze využít i bez přímé asistence animátora, nutné je ovšem udělat mnohem větší a jednodušší modely vorů ve formě herních prvků.

Edukační potenciál animace lze využít ve formálním, neformálním i informálním vzdělávání.

2.3 Animace jako oživení v podobě tištěného materiálu

2.3.1 Plán animačního programu

Název animačního programu: Průvodce Městským muzeem v Týně nad Vltavou pan Kolečko	
Autor programu: Pavla Mikšíková	
Anotace programu: Průvodce pan Kolečko je tu pro každého. Je vždy připravený a ochotný provést zájemce expozicí Městského muzea v Týně nad Vltavou. Účastníci si ho jen musí vyzvednout na recepci muzea. Je to totiž průvodce papírový. Během individuálního animačního programu se z účastníků stávají detektivové, kteří na základě otázek pana Kolečka v expozici pátrají po různých exponátech a informacích, kterým musí dát správné jméno, počet nebo vlastnost. Velkými pomocníky jim při tom jsou jejich zrak, sluch, možná i hmat, ale určitě „šedé buňky mozkové“. Pan Kolečko učí malé návštěvníky, že v muzeu je dobré se dívat nejen do vitrín a šuplíků, ale i kolem sebe, nad sebe i pod sebe a že je důležité také poslouchat různé zvuky a mluvené slovo. Pokud účastníci správně vylouští jeho otázky a napíší odpovědi do tajenky na jeho zádech, zjistí, že má pro ně pan Kolečko připravený ještě jeden zajímavý úkol ve městě.	
Cílová skupina: rodiny s malými dětmi (ve věku 4 – 6 let)	
Cíle programu: rozvoj poznávacích procesů (vnímání, paměti, představivosti, fantazie, myšlení, řeči), týmové spolupráce, kladného vztahu k muzeu, vztahu k regionu, k historii	
Po absolvování programu budou účastníci schopni:	
	- vysvětlit pojem muzeum
	- vnímat expozici muzea více smysly
	- zapamatovat si exponáty, jichž se týkaly otázky
Obsah programu	Na jakou expozici či výstavu program navazuje? Celá stálá expozice Městského muzea
	Který z exponátů je nositelem obsahu programu? Kupecké vývěsní znamení, loutka Zinduláka Pošvejce, ⁶⁸ model mohyly s kosterním pohřbem, poklad z domu U Modré hvězdy, dělo z tábora Velký Depot, chlív s interaktivními domácími zvířaty, pohyblivý model voru
	Které vědomosti, dovednosti či hodnoty (orientaci jedince, jeho zájmy, přesvědčení, postoje) jsou obsahem programu? - k čemu slouží muzeum a jak vypadá v Týně nad Vltavou - předci a jejich práce, část historie Týna nad Vltavou

⁶⁸ Exponát. Městské muzeum v Týně nad Vltavou, podsběrka historická, i. č. 5327, 2312

	- poklad z domu U Modré hvězdy
	Má program souvislost se školním kurikulem? nemá
Bodový scénář edukačního programu: v celkové délce 70 minut	
Název a stručný popis aktivity:	Metody, organizační formy, didaktické prostředky, časová náročnost
Účastníci si na recepci Městského muzea vyzvednou samoobslužný pracovní list Kolečko	metody: slovní (rozhovor, vysvětlování, dialog, práce s textem, názorně demonstrační (pozorování), praktická činnost (práce s pracovním listem) didaktické prostředky: pracovní list Kolečko, tužka
Otázka v pracovním listu k této části expozice: Jak se jmenuje řeka, která protéká městem, ve kterém je naše muzeum?	místo: Městské muzeum – recepce časová dotace: 5 minut
Následuje individuální prohlídka expozicemi muzea Metodická poznámka: Nezáleží na pořadí prohlídky jednotlivých expozic, ale vždy je třeba správně identifikovat expozici, spárovat správné barvy a odpověď na otázku zapsat do stejné barevně označeného sloupce v tajence.	metody: slovní (vysvětlování, rozhovor, práce s textem, odborný výklad), názorně demonstrační (pozorování), praktická činnost (práce s pracovním listem), samostatná práce návštěvníků didaktické prostředky: pracovní list Kolečko, tužka Metodická poznámka: metody a didaktické prostředky jsou shodné pro prohlídku celé stálé expozice muzea
Otázka v pracovním listu k této části expozice: Jak se nazývají hroby, které vypadají jako kopečky?	místo: Městské muzeum – expozice Pravěk časová dotace: 5 minut
Otázka v pracovním listu k této části expozice: Z jakého materiálu jsou mince z Vltavotýnského pokladu? (Poslouchej, až domluví rytíř Čabelický)	místo: Městské muzeum – expozice Středověk a raný novověk časová dotace: 5 minut
Otázka v pracovním listu k této části expozice: Z čeho střílí? Poslouchej a najdi velkou zbraň v expozici.	místo: Městské muzeum – expozice Velký Depot časová dotace: 5 minut
Otázka v pracovním listu k této části expozice: Jaké zvíře vidíš v chlívku? Má kolem krku řemínek.	místo: Městské muzeum – expozice Etnografie časová dotace: 5 minut
Otázka v pracovním listu k této části expozice: Jak se nazývá plavidlo, které je uvázané z kmenů stromů a sloužilo k jejich přepravě?	místo: Městské muzeum – expozice Voroplavby časová dotace: 5 minut

Otázka v pracovním listu k této části expozice: Kdo byl Alfréd Radok?	místo: Městské muzeum – expozice Alfréd Radok
	časová dotace: 5 minut
Otázka v pracovním listu k této části expozice: Kolik ryb je na vývěsním kupeckém štítě z obchodu Josefa Kaspara?	místo: Městské muzeum – expozice 19. a 20. století
	časová dotace: 5 minut
Otázka v pracovním listu k této části expozice: Jaký hudební nástroj visí na zdi?	místo: Městské muzeum – expozice Osobnosti
	časová dotace: 5 minut
Otázka v pracovním listu k této části expozice: Co svítí na stropě v této části expozice?	místo: Městské muzeum – expozice Vltavíny
	časová dotace: 5 minut
Otázka v pracovním listu k této části expozice: Jaké je křestní jméno známé vltavotýnské loutky, místní obdoby Spejbla?	místo: Městské muzeum – expozice Svět loutek
	časová dotace: 5 minut
Otázka v pracovním listu k této části expozice: Co si musíš obout na nohy, když jdeš do této části expozice?	místo: Městské muzeum – expozice Podzemní chodby
	časová dotace: 5 minut
Křížovka na zadní straně: Namaluj znak domu v Týně nad Vltavou (tajenka ti napoví): Tajenka: U MODRÉ HVĚZDY	místo: náměstí Míru čp. 252
	časová dotace: 10 minut (s přesunem k domu)

Tab. 10

2.3.2 Popis animačního programu

Při přípravě třetí animace jsem se inspirovala papírovým průvodcem nizozemského vlakového muzea Spoorwegmuseum v Utrechtu. Toto „kolečko“ spolu s tužkou obdrží zdarma každý návštěvník při vstupu do muzea. Použila jsem jeho mechanismus a pojetí a přizpůsobila ho potřebám Městského muzea v Týně nad Vltavou. Velká výhoda tohoto průvodce spočívá v jeho variabilitě. Stačí vyměnit kolečko s otázkami a kolečko s tajenkou a vznikne zcela nový pracovní list. Lze ho zaměřit na celé muzeum, nebo jen část expozice, nebo pouze na určité téma.

Mým cílem bylo provést návštěvníky jednotlivými expozicemi muzea, zastavit je v nich, upoutat jejich pozornost na konkrétní exponáty, zvukové informace, efekty nebo části expozice, které je snadné minout. Chtěla jsem, aby si děti uvědomily, že v muzeu lze výstavu vnímat nejen zrakem, ale i sluchem a hmatem, že je důležité dívat se nejen před sebe a kolem sebe, ale i pod sebe a nad sebe. Program byl koncipován pro

děti, které ještě neumí číst a psát a jejich doprovod, který to umí, tzn. rodiny s malými dětmi. Pracovní list slouží zároveň i k upoutání pozornosti na zajímavou pamětihodnost na náměstí Míru v Týně nad Vltavou.

Jedná se o animaci ve stálé expozici, jednorázovou, s možností stálého opakování, ve formě samoobslužných pracovních listů, které jsou zaměřené na jednotlivé exponáty. Pracovní listy mohou sloužit k práci v muzeu, ale i mimo něj po prohlídce (v tomto případě k tomu, aby návštěvníci našli dům U modré hvězdy a mohli namalovat jeho znamení). Jejich obsahem jsou informace i aktivizující činnosti. Děti musí při vyplňování přemýšlet nad jednotlivými úkoly, poslouchat co jim rodiče čtou, vysvětlují, co zazní v expozici, hledat exponáty, kterých se týkají otázky, počítat je, a jejich dospělý doprovod jim musí pomáhat.

Úkolem dětí a jejich rodičů je podle obrázku identifikovat konkrétní část expozice, (tu, ve které se zrovna nachází), poté točit kolečkem č. 1 tak dlouho až budou obě barvy (na kolečku č. 1 a u obrázku expozice) stejné, v tu chvíli se objeví v okénku správná otázka, na kterou v dané části expozice naleznou odpověď. Jedná se o jedno slovo, které je třeba napsat do tajenky na poslední straně „Kolečka“. Sloupec v křížovce je označen stejným symbolem tzn. stejnou barvou. Postupně takto projdou účastníci všemi částmi expozice muzea a na konci by měli mít vyluštěnou tajenku a měli by být schopni provést úkol, ke kterému je tajenka vybídne. Takto absolvovaná prohlídka je společným prožitkem rodin, jejich členové spolu spolupracují na řešení zadaných úkolů, vedou dialog a navíc poznávají muzeum a místní historii.

Účastníci mohou uspokojit jak intelektuální, duchovní, emocionální i sociálně-relaxační potřeby. Edukační potenciál animace lze využít ve formálním, neformálním i informálním vzdělávání.

Tuto animaci jsem ověřovala na rodinách s dětmi. Vytvořila jsem několik fotokopíí.

2.3.3 Zhodnocení animačního programu

Pracovní list „pan Kolečko“ je primárně určen pro rodiny s předškolními dětmi. Děti zaujalo barevné provedení, rodiče pak princip použití. Při první zkoušce vyšla najevo nevhodná formulace otázky, nebo spíše nápovědy k otázce v expozici Středověk a raný novověk kde u otázky: „Z jakého materiálu jsou mince z Vltavotýnského pokladu?“ Původně bylo napsáno: „Počkej, až domluví rytíř Prokop Čabelický a uslyšíš to.“

a účastníci se celou dobu velmi pozorně soustředili na dlouhý proslov rytíře Čabelického a odpověď na otázku neslyšeli. Po úpravě: „Poslouchej, až domluví rytíř Čabelický.“ již problémy s otázkami nenastaly. Návštěvníci si naopak pochvalovali, že objevili zasunutou expozici Alfréda Radoka, která bývá schovaná za zavřenými dveřmi kvůli hluku z promítaného filmu. Pro mne jako pozorovatele bylo velmi těžké nenapovídat. Děti po navedení rodiči neměly problémy s nalezením exponátů v expozici, s rozpoznáním zvuků ani s odpověďmi na jednoduché otázky, s těmi složitějšími jim pomohli rodiče. Všichni účastníci vyluštili tajenku správně.

Z praxe vyplynulo, že děti mladšího školního věku, vyplňují tajenku samostatně, skoro bez pomoci, bohužel se ale z nich pak stávají „lovci tajenky“ a doslova honí svůj dospělý doprovod expozicí.

Závěr

Cílem mé práce bylo na základě teoretické reflexe klíčových metod galerijních a muzejních animací vytvořit tři odlišné programy, v nichž by se živou formou expozice muzea představila dětem. A programy ověřit v praxi.

Jako základního autora v oboru galerijní animaci jsem zvolila Radka Horáčka, poněvadž z jeho díla citují všichni další autoři, jejichž díla jsem k tomuto tématu prostudovala. Myšlenky tohoto autora ostatně velmi často uvádějí i autoři zabývající se muzejní edukací. Cíle, obsah, metody a formy muzejní edukace zpracovali Lucie Jagošová, Vladimír Jůva i Petra Šobánková podobně. Ve své práci cituji Šobánkovou.

Vytvořila jsem tři animace, při jejichž přípravě jsem postupovala dle zákonitostí, z nichž vychází soudobé pojetí muzejní pedagogiky. Při první animaci účastníci „restaurovali“ poškozené reprodukce obrazů pocházejících ze sbírek muzea. V dalším z projektů se účastníci dozvěděli o historii vorařství na řece Vltavě a v samotném Týně nad Vltavou a složili modely vorů. V posledním případě jsem vytvořila pracovní list, jehož prostřednictvím se rodiny s malými dětmi mohli nechat zavést do všech částí expozice muzea včetně podzemních chodeb.

U všech tří programů jsem si nejprve stanovila cíle animace ve vztahu k dané věkové skupině účastníků. Poté jsem zvolila obsah animace, vybrala jsem vhodný exponát v expozici muzea, a zvolila jaké vědomosti a dovednosti, jaké postoje účastníkům předám. Poté následovala volba metod, organizačních forem a didaktických prostředků.

Odkazy na kurikulární dokumenty jsem v plánu animací uváděla z toho důvodu, aby tyto animace mohli zaměstnanci muzea později využít při práci se školami a snadněji jim je nabízet.

V této práci jsem se pokusila doplnit nabídku aktivit vhodných pro dětského návštěvníka muzea. Veškeré animace jsou připravené tak, aby je bylo možné provést buď s animátorem, nebo po menších úpravách bez něj. Muzeum nemá pedagogické oddělení ani muzejního pedagoga. To je podle mne důvod, proč se mi do stálé nabídky muzea podařilo proniknout pouze s animací ve formě pracovního listu, která pracovníky velmi zaujala. Zbylé dvě realizované animace se v současném provedení nepodařilo do stálého programu prosadit z následujících důvodů. Jednotlivé díly vorů nelze kombinovat mezi sebou a obsahují příliš malé spojovací součástky, to vše komplikuje návštěvníkům jejich samostatnou manipulaci s vory v expozici. Až se podaří překážky

odstranit, budou modely vorů návštěvníkům k dispozici v expozici vorařství. Projekt „restaurátor obrazů“ je třeba zpracovat do podoby samoobslužných pracovních listů, aby jej bylo možné realizovat bez přítomnosti animátora.

Díky nabytým znalostem při studiu, jsem mohla animace strukturovaně připravit a uskutečnit. Díky realizaci této práce jsem navíc získala řadu zkušeností a podnětů. Praxí jsem si ověřila, že existuje mnoho možností využití galerijní i muzejní animace v programu stálé expozice Městského muzea v Týně nad Vltavou. Nedostatkem je absence muzejního pedagoga a tradiční „kamenný“ pohled zaměstnanců muzea na doprovodné programy v muzeu. Také prostory a jejich osvětlení nejsou zcela uzpůsobeny těmto aktivitám, což jsem si uvědomila až při ověřování v praxi. Ale třeba by šlo muzeum poznávat i po tmě...

Na základě zkušeností získaných při realizaci animací jsem v praxi poznala platnost citátu, jenž by mohl být mottem této práce:

„Co slyším, to zapomenu. Co vidím, si pamatuji. Co si vyzkouším, tomu rozumím.“

Konfucius

Seznam použitých zdrojů

Tištěné

BRABCOVÁ, A. Brána muzea otevřená: průvodce na cestě muzea k lidem a lidí do muzea. Náchod: JUKO, 2003. ISBN 80-86213-28-5.

HORÁČEK, R. Galerijní animace a zprostředkování umění. Brno: CERM, 1998. ISBN 80-7204-084-7.

HORÁČEK, R., ZÁLEŠÁK, J. (ed.). Aktuální otázky zprostředkování umění: teorie a praxe galerijní pedagogiky, vizuální kultura a výtvarná výchova. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4371-8.

JAGOŠOVÁ, L., JŮVA, V., MRÁZOVÁ, L.. Muzejní pedagogika: metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace. Brno: Paido, 2010. Kultura a edukace. ISBN 978-80-7315-207-9.

JŮVA, V. Dětské muzeum: edukační fenomén pro 21. století. Brno: Paido, 2004. ISBN 80-7315-090-5.

KAPLÁNEK, M. Animace: studijní text pro přípravu animátorů mládeže. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0565-4.

KIRCHNER, J. Psychologie prožitku a dobrodružství pro pedagogiku a psychoterapii. Brno: Computer Press, a.s., 2009. ISBN 978-80-251-2562-5

SCHEUFLER, V., ŠOLC, V. Já jsem plavec od vody: historie jihočeské voroplavby. České Budějovice: Jihočeské nakladatelství, 1986.

SLAVÍK, J. Umění zážitku, zážitek umění. Praha: Univerzita Karlova, 2011. ISBN 80-7290-066-8.

ŠOBÁŇOVÁ, P. Edukační potenciál muzea. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3034-8.

ŠOBÁŇOVÁ, P. Muzejní edukace. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-3003-4.

ŠOBÁŇOVÁ, P. Muzejní expozice jako edukační médium 2. díl. Výzkum současných českých expozic. Olomouc: Univerzita Palackého, 2014. ISBN 978-80-244-4394-2.

ŠOBÁŇOVÁ, P. Plánování edukačních aktivit v muzeu. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-4626-4.

TŘEŠTÍK, M. Umění vnímat umění. Praha: Gasset, 2011. ISBN 978-80-87079-15-7.

VÁŽANSKÝ, M. Základy pedagogiky volného času. 2. dopl. vyd. Brno: Print-Typia, 2001. ISBN 80-86384-00-4.

Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění platném k 31. 3. 2017

Elektronické

Gymnázium Týn nad Vltavou. Školní vzdělávací program pro nižší stupeň osmiletého gymnaziálního vzdělávání – denní studijní forma „ŠKOLA PRO ŽIVOT“. [online]. Týn nad Vltavou: Gymnázium [cit. 9. 3. 17]. Dostupné na WWW:

http://www.gtnv.cz/wp-content/uploads/2015/01/svpz-srpen_2016.pdf

Městské centrum kultury a vzdělávání v Týně nad Vltavou. Výstavní plán městského muzea na rok 2017. [online]. Týn nad Vltavou: Městské centrum kultury a vzdělávání [cit. 9. 3. 17]. Dostupné na WWW:

<http://www.kulturatyn.cz/klient-421/kino-132/stranka-6124/informacia-5357>

YouTube [online]. LESS a.s.: Projekt Vor 2012 [cit. 9. 3. 17]. Dostupné na WWW:

<https://www.youtube.com/user/projektvor2012/featured>

Základní škola Týn nad Vltavou, Malá Strana. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání 2015. [online]. Týn nad Vltavou: Základní škola Malá Strana [cit. 9. 3. 17].

Dostupné na WWW: http://www.zstynms.cz/dokumenty/ŠVP_15.pdf

Seznam použitých sbírkových předmětů

Městské muzeum v Týně nad Vltavou, podsbírka historická,

Inventární č. Popis

- 2312 Loutka Zinduláka Pošvejce. Autoři K. Brůha, O. Rödl a J. Dušek
- 2326 Model voru. Autor F. Vondrášek.
- 5327 Vývěsní štít kupeckého domu z obchodu Josefa Kaspara. Autor neznámý
- 12375 Obraz. Olejomalba, Týn n.Vlt. Pohled přes řeku (kostel, Dolní Brašov)
Autor T. J. Ždanov.
- 29483 Obraz. Olejomalba, Hněvkovice - Vltava (pohled z levého břehu směr na
mlýn) . Autor neznámý.
- 36419 Obraz. Olejomalba. Pohled na krajinu. Autor J. Pešťák.
- 39381 Obraz. Olejomalba. Hřbitov, kostel a část obce Modrá Hůrka. Autor
J. Honsa.
- 41002 Vrátenký patent Jiřího Maška z Neznašova. Úřední dokument.
- 41613 Obraz. Olejomalba. Hlinecký rybník v Týně n. Vlt. Pravděpodobný autor
V. Koleč.
- 41660 Obraz. Olejomalba. Křtěnov I. Z cyklu „Krajina pro atomovou
elektrárnu“. Autor J. Havelka.
- 41692 Obraz. Olejomalba. Purkarec. Autor J. Pešťák.
- 41695 Obraz. Olejomalba. Purkarec. Autor M. Peterka.
- 41696 Obraz. Olejomalba. Křtěnov. Autor M. Peterka.
- 41697 Obraz. Olejomalba. Vltava, samota Bočků u Hněvkovic. Autor J. Pešťák.
- 42001 Model voru. Pravděpodobný autor F. Vondrášek.
- 42060 Model voru. Autor F. Husa.
- 55631 Obraz. Olejomalba. Třeboň, rybník opatovický. Autor J. Pešťák.
- 55637 Obraz. Olejomalba. Dubičné u Českých Budějovic. Autor J. Pešťák.
- 55639 Obraz. Olejomalba. Na samotě. Autor J. Pešťák.
- 55642 Obraz. Olejomalba. Hráz rybníka se stromy. Autor J. Pešťák.
- 58043 Obraz. Pravděpodobně tempera na sololitové desce. Výjev obce
Pašovice pohled na dům č. 26. U Černých. Autor M. Jelínek.
- 58065 Obraz. Antependium. Olejomalba na dřevěné desce. Sv. Jan Nepomucký.
Pravděpodobný autor J. Svoboda.
- 58296 Obraz. Olejomalba. Temelínec. Autor A. Novák.

Seznam příloh

- Příloha I. Fotografie z animačního programu „Výběrové řízení na pozici restaurátora obrazů pro Městské centrum kultury a vzdělávání v Týně nad Vltavou“
- Příloha II. Pozvánka na animační program a fotografie z animačního programu „Plavali plavci, plavali...“
- Příloha III. „Patent“ – osvědčení pro účastníky animace „Plavali plavci, plavali...“
- Příloha IV. Průvodce nizozemského vlakového muzea Spoorwegmuseum v Utrechtu
- Příloha V. Pracovní list k animačnímu programu „Průvodce Městským muzeem v Týně nad Vltavou pan Kolečko“

Příloha I.

Obr. 1 Přivítání na „výběrovém řízení na pozici restaurátora obrazů“. (Foto Miroslav Bžoch)

Obr. 2 Průběh animace: „restaurátorská činnost“. (Foto Miroslav Bžoch)

Obr. 3 Průběh animace: s nadšením se zapojil i nejmladší člen (Foto Miroslav Bžoch)

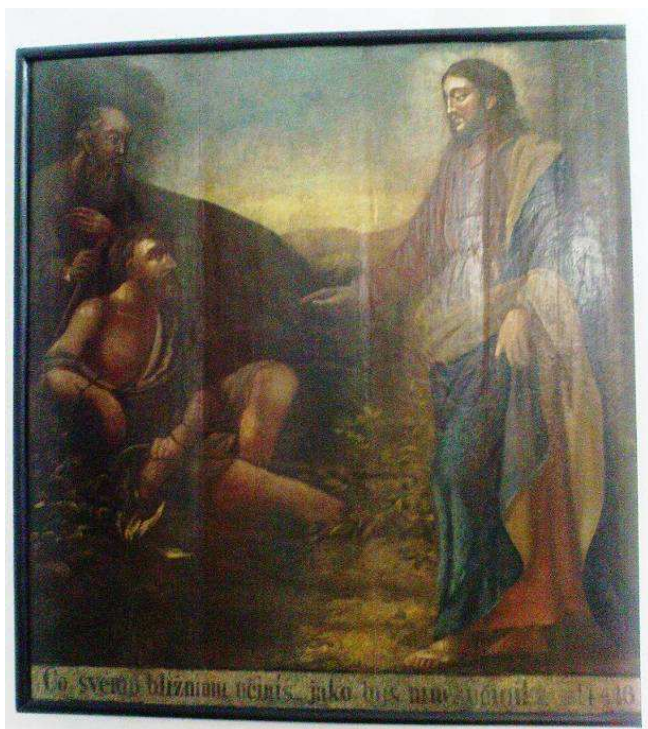
Obr. 4 Průběh animace: účastníci hledají originál ke „svě zrestaurované“ reprodukcii (Foto Miroslav Bžoch)

Obr. 5 Průběh animace: účastníci hledají originál ke „svě zrestaurované“ reprodukci (Foto Miroslav Bžoch)

Obr. 6 Průběh animace: účastníci hledají originál ke „svě zrestaurované“ reprodukci (Foto Miroslav Bžoch)

Obr. 7 Sv. Jan Nepomucký inv. č. 58065 (Foto Pavla Mikšíková)

Příloha II.

**EDUKAČNÍ PROGRAM
pro školy
s muzejní animací**

PLAVALI PLAVCI,

Pro žáky je připravena krátká přednáška o historii vltavské voroplavby s promítáním historických fotografií (cca 1/2 hodiny), navazuje animační program - sestavení vlastního modelu voru (cca 40 minut).

Program je vhodný pro žáky 3. - 5. tříd, maximální počet žáků 10 - 15.

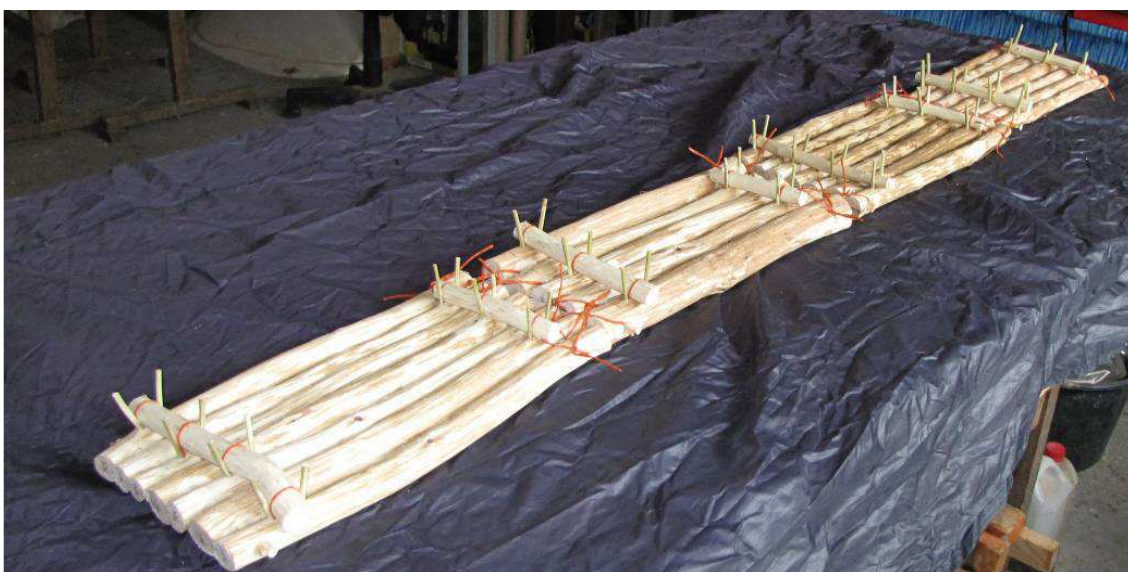
**Termíny:
17. 3., 21. 3. vždy od 9,00 hod.**

Na edukační program je nutné se předem objednat na e-mailu: martina.sudova@kultura.tnv.cz; nebo telefonicky: 385 772 303

PLAVALI...

MCKV
MĚSTSKÉ MUZEUM
v Týně nad Vltavou

Obr. 8 Pozvánka na edukační program pro školy (autor Miroslav Bžoch)

Obr. 9 Hotové modely vorových tabulí svázané do pramene (Foto Pavla Mikšíková)

Obr. 10 Úvodní přednáška Mgr. Martiny Sudové (foto Miroslav Bžoch)

Obr. 11 Průběh animace – příchod zástupce policie (foto Miroslav Bžoch)

Obr. 12 Průběh animace – dodatečné udělení povolení k vázání voru a kolaudace vazišť (foto Miroslav Bžoch)

Obr. 13 Průběh animace: účastníci staví modely vorů (Foto Miroslav Bžoch)

Obr. 14 Průběh animace: pomoc při pozorování vystavených modelů vodů (Foto Miroslav Bžoch)

Obr. 15 Průběh animace: účastníci (paní učitelky) svazují pramen (Foto Miroslav Bžoch)

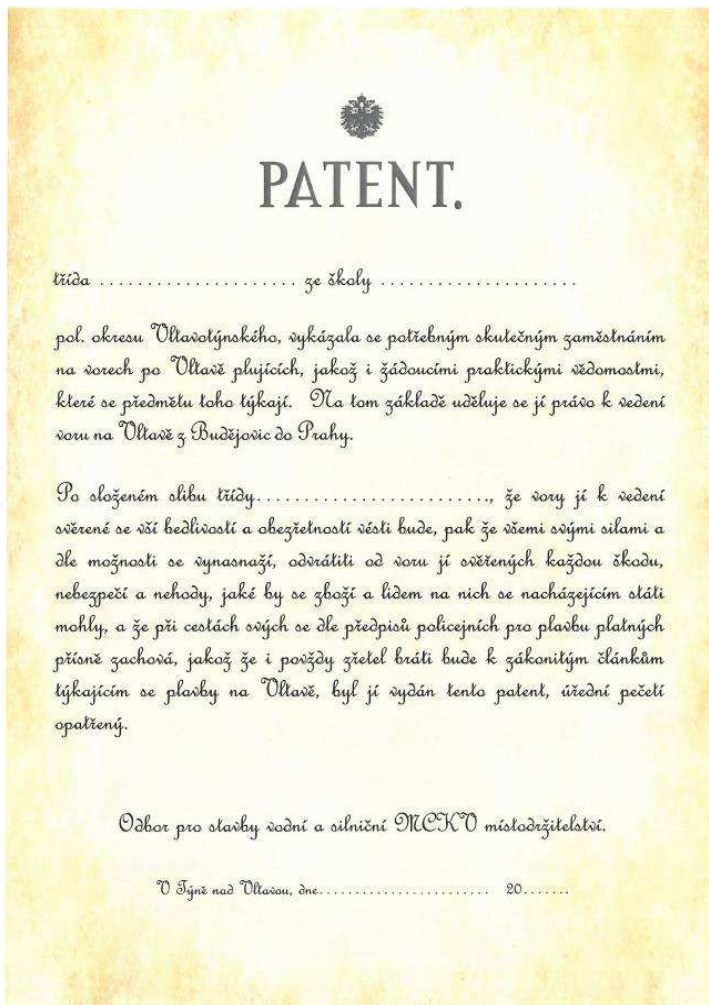

Obr. 16 Závěr animace:závěrečná diskuze (Foto Miroslav Bžoch)

Obr. 17 Závěr animace: předání Patentu ředitelem MCKV PhDr. Janem Ivanegou, Ph.D. (Foto Miroslav Bžoch)

Příloha III.

Obr. 18 Tento "Patent" si děti odnesly, jako osvědčení jejich schopností (graficky upravil Miroslav Bžoch)

Příloha IV.

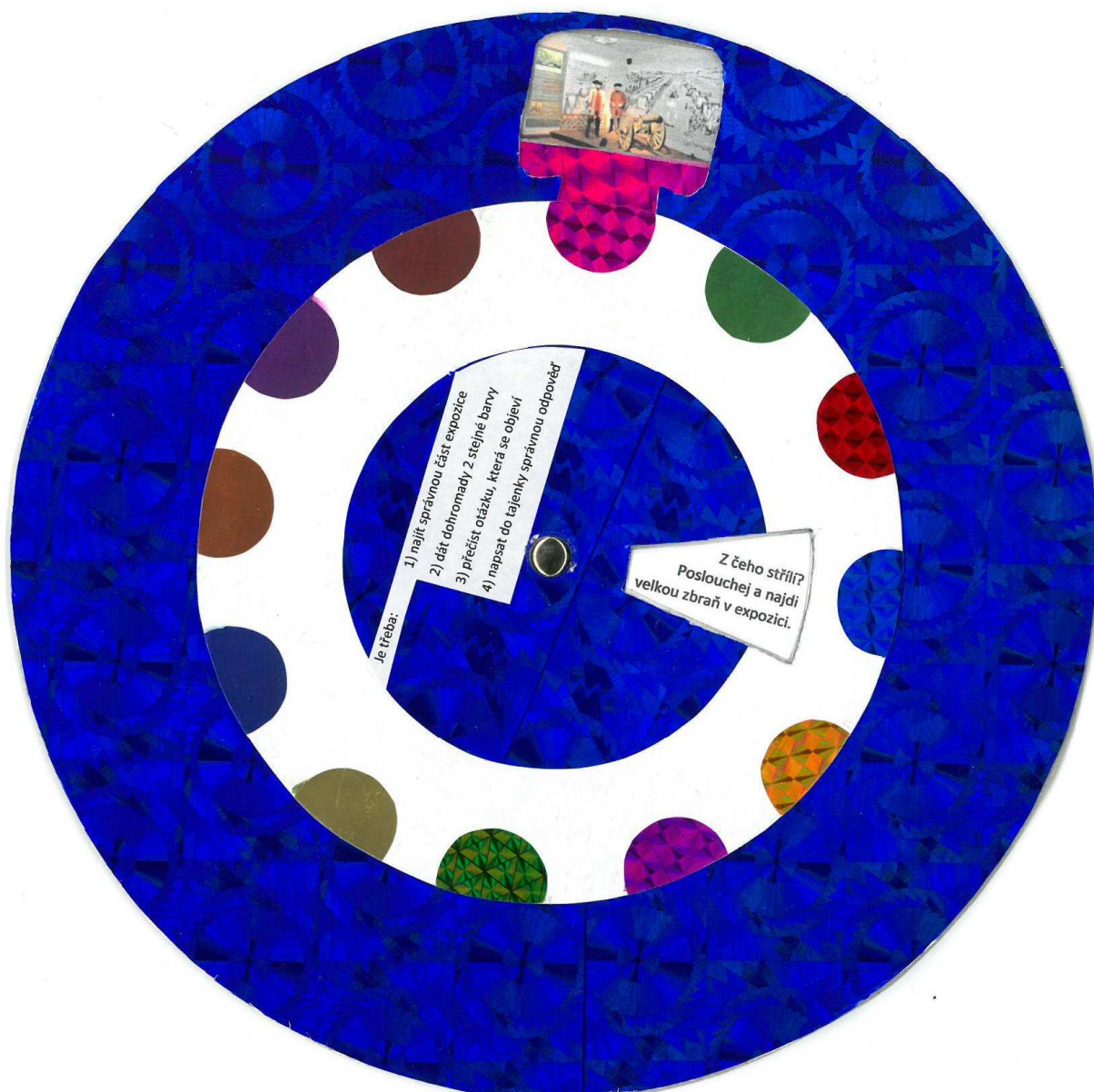

Obr. 19 Vzor - průvodce nizozemského vlakového muzea Spoorwegmuseum v Utrechtu - líc

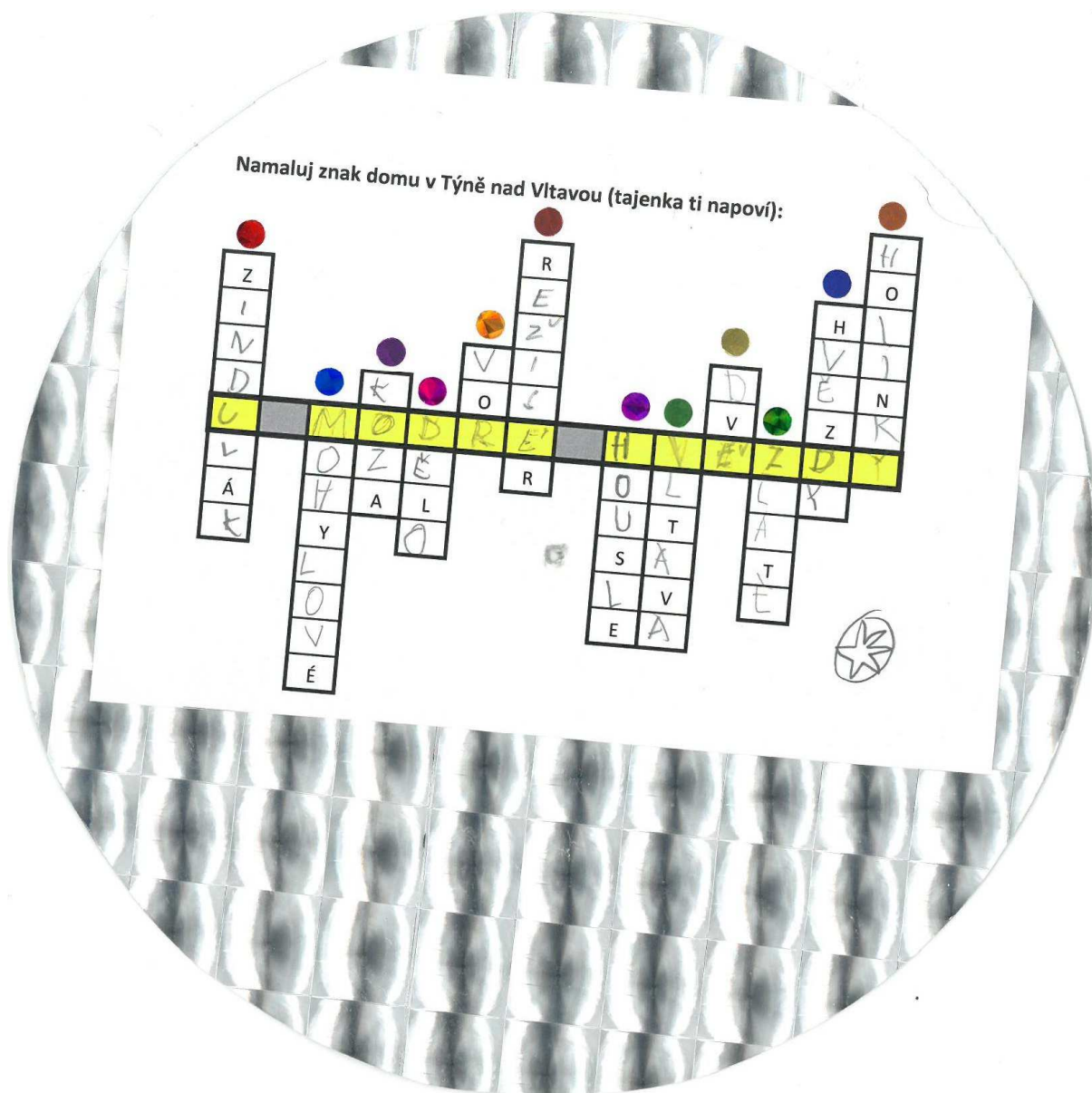

Obr. 20 Vzor - průvodce nizozemského vlakového muzea Spoorwegmuseum v Utrechtu – rub

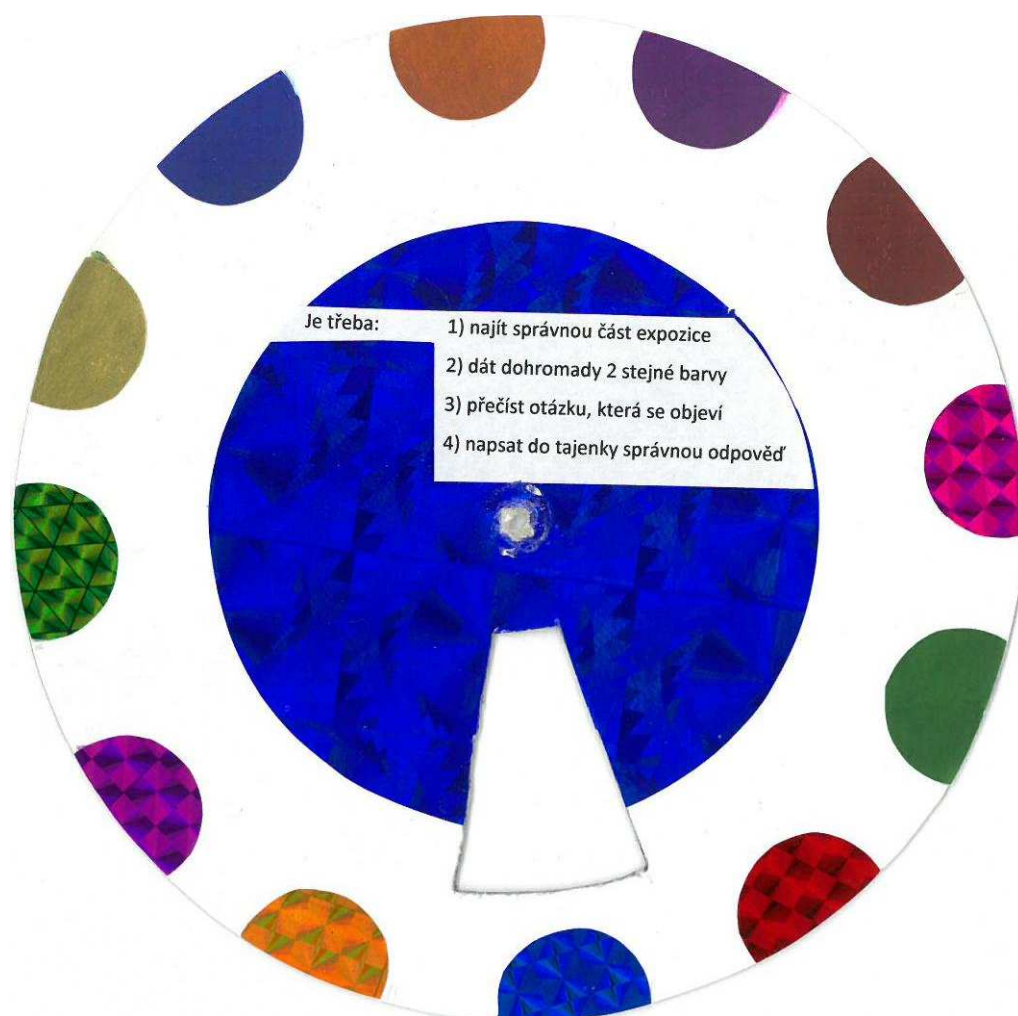
Příloha V.

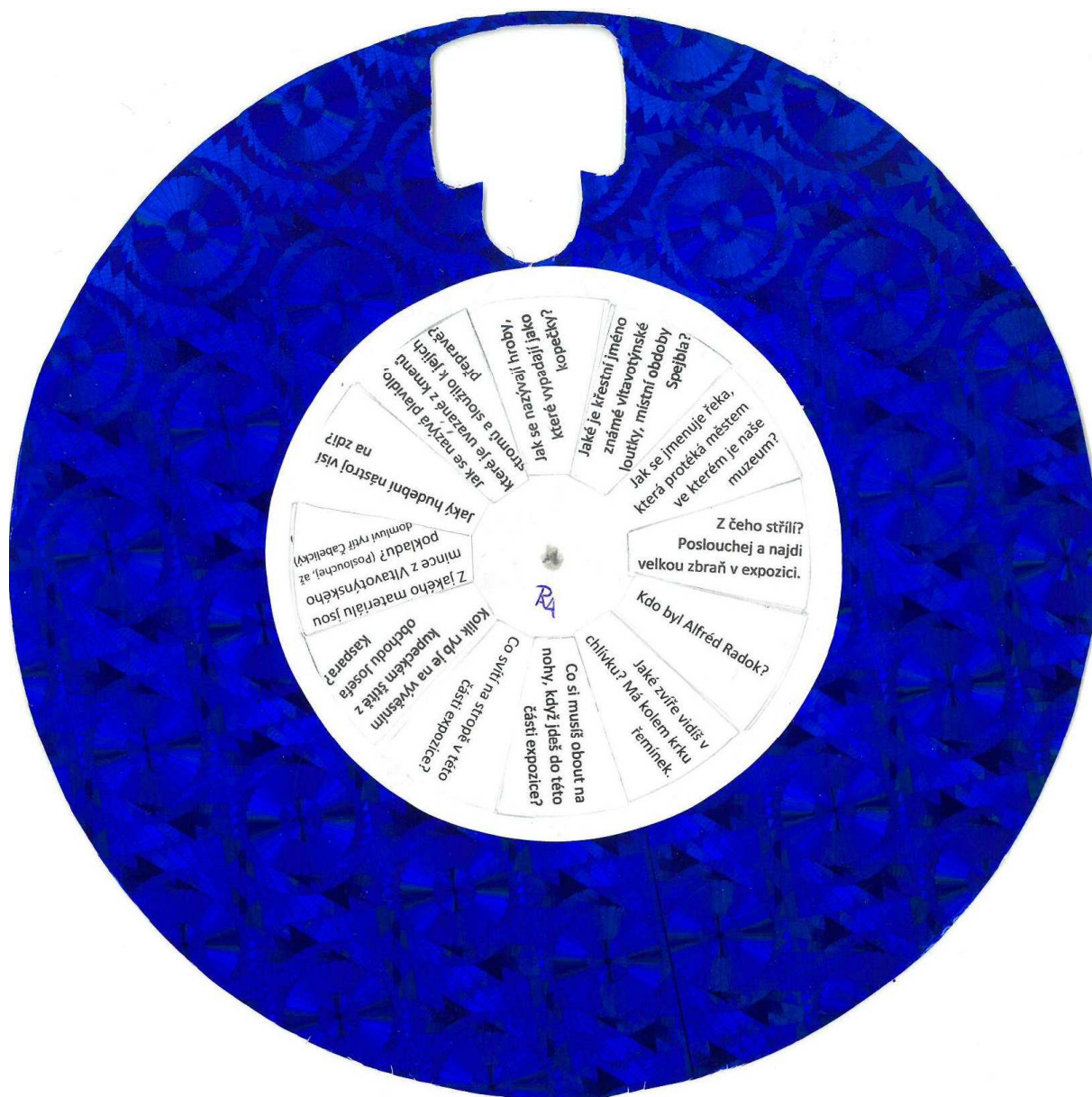
Obr. 21 Celkový pohled na pracovní list "Průvodce pan Kolečko"

Obr. 22 Jednotlivé díly pracovního listu "Průvodce pan Kolečko" – poslední strana s tajenkou

Obr. 23 Jednotlivé díly pracovního listu "Průvodce pan Kolečko" – kolečko č. 1

Obr. 24 Jednotlivé díly pracovního listu "Průvodce pan Kolečko"

Obr. 25 Jednotlivé díly pracovního listu "Průvodce pan Kolečko" (autor fotografií expozic Miroslav Bžoch)

Abstrakt

MIKŠÍKOVÁ, P. *Muzejní animace v programu stálé expozice Městského muzea v Týně nad Vltavou*. České Budějovice 2018. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky.

Vedoucí práce: PhDr. Michal Filip, Ph.D.

Klíčová slova: animace, prožitek, zážitek, exponát, sbírkový předmět, muzeálie, muzeum, muzejní edukace, edukační cíle, obsah muzejní edukace, metody muzejní edukace, organizační formy muzejní edukace, plánování, příprava edukačního programu, galerijní animace, cíle galerijní animace, metodická struktura galerijní animace, typologické členění galerijní animace

Práce se zabývá možnostmi využití galerijní a muzejní animace ve stálé expozici Městského muzea v Týně nad Vltavou.

Teoretická část vymezuje základní pojmy animace, prožitek, zážitek, exponát, sbírkový předmět, muzeálie, muzeum, muzejní edukace, edukační cíle, obsah muzejní edukace, metody muzejní edukace, organizační formy muzejní edukace, plánování, příprava edukačního programu, galerijní animace, cíle galerijní animace, metodická struktura galerijní animace, typologické členění galerijní animace

Praktická část obsahuje tři odlišné v praxi ověřené programy, v nichž jsem živou formou expozici muzea představila dětem. První program vychází z muzejní animace a jeho tématem je historie vorařství na řece Vltavě a v Týně nad Vltavou, účastníci při ní skládali dřevěné modely vorů. Druhý program vychází z animace galerijní a jeho tématem je restaurování obrazů. Při této animaci účastníci domalovávali poškozené části reprodukcí obrazů ze sbírek muzea. Třetí program je ve formě pracovního listu, který je inspirovaný papírovým průvodcem nizozemského vlakového muzea Spoorwegmuseum v Utrechtu a provází návštěvníky celou expozicí.

Abstract

MIKŠÍKOVÁ, P. *Museum animation in permanent exhibition of Týn nad Vltavou's Town Museum*. České Budějovice 2018. Bachelor thesis. University of South Bohemia in České Budějovice. Faculty of Theology. Department of Pedagogy.

Thesis supervisor: PhDr. Michal Filip, Ph.D.

Keywords: animation, experience, enjoyment, exhibit, collection item, museum item, museum, museum education, educational goals, contents of museum education, methods of museum education, organizational forms of museum education, planning, educational program preparation, gallery animation, methodical structure of gallery animation, typological breakdown of gallery animation

The work examines possibilities of using gallery and museum animation in the permanent exhibition of Týn nad Vltavou's Town Museum.

The theoretical part defines the basic terms like animation, experience, enjoyment, exhibit, collection item, museum item, museum, museum education, educational goals, contents of museum education, methods of museum education, organizational forms of museum education, planning, educational program preparation, gallery animation, methodical structure of gallery animation, typological breakdown of gallery animation

The practical part contains three different programs, confirmed in practice, in which I presented live form of the exhibition to the children. The first program is based on museum animation and its theme is the history of rafting on the Vltava River in Týn nad Vltavou. The participants were creating small wooden raft models. The second program is based on gallery animation and its goal is the restoration of paintings. During this animation, the participants painted missing/damaged parts of the reproductions of the paintings from the museum's collections. The third program is in the form of a worksheet inspired by paper guide of the railway museum Spoorwegmuseum in Utrecht, Netherlands and guides visitors throughout the exhibition.